

ΑΘΗΝΑΙ ΜΑΡΤΙΟΣ, 1916. ΑΡΙΘ. 1.

ΦΥΛΛΑ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΝ

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ Β. ΠΑΠΑΔΙΜΑΣ
JOURNALISTE - ECRIVAIN
8, RUE DE RAZICOTSIKA
ATHÈNES (407)

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ Β. ΠΑΠΑΔΙΜΑΣ
ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ
ΖΕΠΟΥ ΑΡ. 64 - ΓΑΛΟΥΔΑ
ΑΡ. ΤΗΛ. 048.249

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Θ. ΕΞΑΡΧΟΣ

ΣΠ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ Β

“ΦΥΛΛΑ”

ΣΕΛΙΔΕΣ 32—48

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑΙ

Ἐσωτερικοῦ δρ. 10 Ἐξωτερικοῦ δρ. 12

Κωστῆς Παλαμᾶς, Κάποτε κάπου, Σκλάβοι	σελ. 1
Δημοσθ. Ν. Βουτυρᾶς, Τὰ λόγια σου τὰ θεῖα...	» 2
Γιοβάν Ντοῦσιτς, Ἡ μικρὴ πριγκίπισσα, Ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ σκύλος, Μαῦρο τραγούδι (Σερβικὰ τραγούδια. Μεταφρ.)	» 37
Ἐπιλον, Μελλοντιστικὴ φῶδι (Νεοελληνικὸς Συρτὸς)	» 24
Κνοὺτ Χάμσον, Ἡ φωνὴ τῆς Ζωῆς (μεταφρασίς Παπαλεξάνδρου.)	» 40
Μελέαγρος, Τὸ τραγούδι τῆς ἀνοιξῆς (μεταφρασίς Δ. Βερενίτη).	» 25
Κ. Φριλίγγος, Ὁράματα.	» 29
Δ. Π., Κόκκινη νύχτα.	» 27
Δῆμος Βερενίτης, Ὁραῖοι θάνατοι,	» 26
Ρ. Φιλύρας, Φαληρικὸ δεῖλι.	» 30
Β. Ἐλεγάς, Στὴ λάμπα μου.	» 28
Ἀλεξᾶς, Μονάχο, Ξαφιμάτωτος,	» 26
Μ. Ροδάς, Ἡ Βίλλα, Ὁρεὶ νεκροῦ.	» 31
Κ. Δελακοβίας, Σονέτο, Α. Σ.	» 28
Κ. Μισσηλίδης, Ὁ Γόρδιος.	» 29
Στέλιος Σεφερτιάδης, Ὁ πρωτομάστορας.	» 33
Φ. Εὐγένης, Πολεμιστῆς, Λάρα.	» 35
Valère Bernard, Κένταυρος καὶ Φαῦνος (μεταφρ. Θ. Ἐξαρχου)	» 44
Θ. Ἐξαρχος, Τὰ «Φύλλα», κ.τ.λ.	» 46

“ΦΥΛΛΑ” ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
Ἀθῆναι — Μάρτιος, 1916

ADAMANTIOS D. PAPADIMAS
JOURNALISTE - ÉCRIVAIN
54, RUE DE ZEPOS
GLYFADA - ATHENES

Παθητικὰ κρυφομιλήματα.

Κάποτε κάπου

Κάποτε κάπου ἀφάνταστο τραγούδησα τραγούδι
σὲ τοῦτο τὸ σκοπὸ
κάποτε, πρώτη καὶ στερνὴ φορά· καὶ δὲν τὸ βρίσκω
γιὰ τὸ τὸ ξαναπῶ.

Στάδειο σεντούκι του γυρτὸς ὁ σφιχτοχέρης, ἴδιος,
πάθος, χαμός, ὦ λύπη!
τοῦ τρέμουνε τὰ δάκτυλα σὰ νὰ μετρᾶν ἀκόμα
τὸ θησαυρὸ ποῦ λείπει.

Βαστῶ μιᾶς φλόγας τὸ καπνὸ κ' ἐνὸς καπνοῦ τὸν ἴσκιον
σὲ τοῦτο τὸ σκοπὸ
Κάποτε κάπου ἀφάνταστο τραγούδησα τραγούδι
ξανά δὲ θὰ τὸ πῶ.

Οἱ Σκλάβοι

Στὴν ἀνήλιαγη μέσα φυλακὴ σας
ἀλύπητες οἱ μέρες θὰ σᾶς δέρνουν
καὶ οἱ νύχτες τῆς ἀγρύπνιας θὰ σᾶς φέρνουν
τὰ πιότὰ καὶ τῆς λύσσας,

ἀπὸ τίς ἀλυσίδες θὰ πονᾶνε
τὰ χέρια σας, τῆς θύμησης οἱ γῦπες
τὰ σπλάχνα σας θὰ τρῶνε, μαῦρες τρῶπες
τὰ ματάκια σας θὰ ἔναι,

γιὰ ν' ἀνοίξῃ λυτρωμοῦ πόρτα, ὦ σκλάβοι,
φῶς νὰ γλιστρήσῃ, νὰ σᾶς μπαλσαμώσῃ
τάγεράκι, ἓνα στόμα νὰ σᾶς δόσῃ
τὸ φιλὶ ποῦ ἀναπαύει.

Κωστῆς Παλαμᾶς

Διηγήματα.

Τὰ θεῖα σου τὰ λόγια...

Βάδιζε γρήγορα. Ἄνεμος δυνατὸς φυσοῦσε καὶ σύννεφα τριγυρίζανε στὸν οὐρανό, καὶ ἄλλα ἦτανε πεσμένα, ξαπλωμένα, χωρισμένα, στὰ πλάγια τοῦ Ὑμητοῦ, ὅμοια τὰ περισσότερα μὲ βακχίδες, μὲ νεράιδες τῶν συννέφων, ποῦ ἐορτάζαν ἐκεῖ κάποια ἐορτή...

Εἶδε ὅτι, ἂν δὲν ἦταν ἄρρωστη ἢ ἀδελφή του, θὰ εἶχε κάποια εὐτυχία καὶ μὲ πόθο κύταζε, πῆγε ὁ νοῦς του στὶς ἡμέρες ποῦ εἶχαν περάσει. Προσπάθησε νὰ ἡσυχάσει πάλι τὸν ἑαυτό του.

Θὰ περνοῦσε κι' αὐτὸ, ἢ κράση τῆς ἀδελφῆς του ἦτανε γερή! Καὶ ἔπειτα κανένα ὄνειρο δὲν εἶχε δεῖ κακό, νὰ τοῦ λέει μὲ τὴ συμβολικὴ του παράσταση, τὸ κακὸ ποῦ θὰ ἐρχόταν! Καὶ τὰ πνεύματα ποῦ τὸν βοηθοῦσαν; Ἄ, δὲ θάφιναν, θὰ σκορπίζανε τὸ κακό!

Μετὰ σκέφθηκε ποῦ θὰ πήγαινε στὸ πλουσιόπιστο, γιὰ τὸ σχέδιο, κ' αἰσθάνθηκε ἀνησυχία δυνατὴ. Πάλι ὅμως ἡσυχάσε καὶ ἔπεσε στὴ σκέψη τί θὰ ἀγόραζε, τί θὰ ἔκανε...

Ξαφνικά σὰ νὰ βγῆκε ἀπὸ κάπου, ποῦ εἶχε βυθιστεῖ, ἐτρόμαξε ποῦ θυμῆθηκε πῶς θὰ πήγαινε γιὰ τὸ σχέδιο, ἀλλὰ μὲ μιᾶς ὁ νοῦς του ἔτρεξε στὰ πνεύματα.

— Ἄ, σεῖς πνεύματα, εἶπε, κυτάζοντας τὸ κενὸ μὲ βλέμμα γλυκό, πνεύματα ἀγαπητά, θὰ μὲ βοηθήσετε, δὲν εἶνε ἔτσι;... Μὰ τί ὥτῳ;... Τὸ ξέρω, τὸ ξέρω!... Μπορεῖ νὰ μὴ μὲ βοηθήσετε;

Κ' αἰσθάνθηκε πλήμυρα συγκίνησης γιὰ τὴν ἀγάπη ποῦ τοῦ εἶχανε τὰ πνεύματα. Πέρασε πρῶτα ἀπ' τὸ γιατρό. Αὐτὸς τοῦ ἔδωσε θάρρος πῶς δὲν ὑπῆρχε κίνδυνος καὶ τοῦ εἶπε καὶ πῶς γιὰ κεῖ ἐτοιμαζότανε νὰ πάει.

Μὲ τὸν Ἀράκη ὁ γιατρὸς γνωριζότανε χρόνια, ἀλλ' αὐτὴ τὴ φορά ὁ Ἀράκης τὸν κύταζε σὰ νὰ μὴ τὸν ἤξερε, κύταζε τὴ μακρουλή μύτη του, τὰ μαῦρα, μαῦρα μαλλιά του, τὰ ἀραιὰ γενάρια του, κ' ἐπεθύμησε ξαφνικά, πολὺ, πολὺ ἐπεθύμησε νάταν αὐτός.

Ἐφυγε ἀπ' ἐκεῖ, ἄφησε τὸ ἥσυχο γραφεῖο τοῦ γιατροῦ μὲ τὶς φωτογραφίες καὶ μὲ τὴ ζωγραφιὰ τῆς μάνας του, μεγάλη σὲ χρυσοῦ κουρνίζα, ποῦ τοῦ θύμιζε μιὰν ἄλλη μάνα, ποῦ τὴ μορφή της μόνο στὸ νοῦ του τὴ ζητοῦσε νὰ τὴ δεῖ, ἀλλὰ καὶ κεῖ τὴν εὑρίσκει σβυσμένη ἀπ' τὸ χρόνο!...

Περνῶντες ἀπ' τὴ ταβέρνα τοῦ κυρ Δημητροῦ, ποῦ σύχναζαν οἱ φίλοι του, εἶδε στὴν αὐλὴ της τὴ σκεπασμένη μὲ κληματαριά, γυμνὴ τώρα ἀπὸ φύλλα, καὶ κοντὰ στὰ βαρέλια ποῦ στὴ γραμμὴ ἦτανε σὰν ἔτοιμα γιὰ μάχη, τὸ Νικία νὰ κάθεται καὶ νὰ μιλεῖ μὲ ὕφος σοβαρὸ μὲ τὸν ταβερνιάρη, ἓνα παχουλὸ γεροντάκι μὲ προσιμένα μάτια.

Εἶχανε δυὸ ποτήρια ἐμπρὸς τους, τὸ ἓνα μισογεμῆτο καὶ τὸ ἄλλο ἄδειο, τοῦ Νικία.

Ἐκάθησε κοντὰ τους καὶ ἄκουσε τί λέγανε.

Ὁ Νικίας μιλοῦσε γιὰ τὸ κρασί, πῶς ἔπρεπε νὰ γινότανε καὶ προτιμοῦσε τὴν παλιὰ μέθοδο, τὴν ἀρχέγονο, καθὼς τὴν ἔλεγε. .

Ἡέρα λίγο καὶ κάτω ἀπὸ μέρος σκεπασμένο μὲ λαμαρίνες, ὅπου ἦτανε καὶ τὸ τεζάχι ἓνας μὲ γένεια μακρὰ, καὶ ποῦ στὴ μέση ἦτανε ψαρά, ἔτρωγε. .

Ὁ Ἀράκης εἶδε ὅτι ἔτρωγε κουνιά καὶ θυμῆθηκε ποῦ μιὰ φορά γιὰ νὰ δεῖ ἓνα θεῖο του, πεθαμένο τώρα ἀπὸ καιρό, νὰ τρώει κουνιά καὶ νὰ πίνει νερὸ μὲ τενεκεδένιο ποτήρι, ζητοῦσε καὶ αὐτὸς ἅμα ἔτρωγε κουνιά, νὰ πιεῖ νερὸ μὲ τενεκέ!.. Ὁ Νικίας θημῆθηκε καὶ τὸν ρώτησε πῶς ἦτανε ἡ ἀδελφὴ του καὶ ὁ Ἀράκης τοῦ εἶπε.

Σούφρουσε ὁ Νικίας τὰ φρύδια του καὶ ἔρριξε τὸ βλέμμα ἄλλου, καὶ ἀφοῦ ἔμεινε μιὰ στιγμὴ ἔτσι:

— Δὲ βαρέσαι!.. εἶπε μὲ ἓνα τίναγμα τῆς κεφαλῆς, ὅτι εἶνε νὰ γέινει!.. Μὴν τὸ σκέπτεσαι πολὺ! Καὶ ἀνλυπηθῆς τί θὰ κάνεις; Ἄστα! Ἀνθρώπινα πράγματα!.. Βρώμικα!..

Καὶ πάλι ὁ Νικίας ἄρχισε ἄλλη ὁμιλία. Κάτι τὸν ρώτησε ὁ ταβερνιάρης καὶ ἔγινε μὲ μιᾶς πατριώτης ἀπογοητευμένος.

Προτιμοῦσε, ἔλεγε, νὰ μὴ γινόταν ἡ ἐπανάσταση νὰ μὴ ξαναρχόταν ἡ Ἑλλάς στὴ ζωὴ!.. Καλὰ ἦτανε πεθαμένη ἓναν ἐνδοξο θάνατο!. Καλλίτερα νὰ βρισκότανε στὴν Ἱστορία μόνο μαζί μὲ τοὺς ἄλλους λαοὺς τοὺς παλαιοὺς ἐκείνους, ποῦ χαθῆκανε, τοὺς Ἀσσυρίους, Βαβυλωνίους, Λυδοὺς, καὶ λοιποὺς!.. Ὁ Ἀρά-

κης τὸν κύταζε καὶ τὸν εὑρίσκει γεμᾶτο εὐτυχία. Καὶ καθὼς ἦταν κοντός, ἀδύνατος μὲ μεγάλα δόντια τοῦ φάνηκε ὅτι εἶχε κάτι τοῦ ἀγρίου θηρίου, ποῦ ἐνῶ εἶνε ἀδύνατο, σκελετωμένο πολλές φορές, εἶνε ὅμως γεμᾶτο δύναμη καὶ εὐκνησία.

Θυμήθηκε καὶ ποῦ, ἐνῶ ἦταν ὁ μεγαλείτερος τῆς παρέας, σαραντὰ ὀκτῶ χρονῶ σχεδόν, ποτὲ δὲν εἶχε ἐργαστεῖ, ἀλλὰ ζοῦσε κοντὰ στὴ γρηὰ μάνα του μὲ χρήματα ποῦ τοὺς ἔστειλε ἓνας ἀδερφός του ἔμπορος στὴν Πόλη. Ἔλεγε μόνο, ἀπὸ καιροῦ, πῶς γράφει δικιά του φιλοσοφικὰ θεωρία...

Ἐὶς τὴν Πόλην καὶ ποῦ, ἐνῶ ἦταν ὁ μεγαλείτερος τῆς παρέας, σαραντὰ ὀκτῶ χρονῶ σχεδόν, ποτὲ δὲν εἶχε ἐργαστεῖ, ἀλλὰ ζοῦσε κοντὰ στὴ γρηὰ μάνα του μὲ χρήματα ποῦ τοὺς ἔστειλε ἓνας ἀδερφός του ἔμπορος στὴν Πόλη. Ἔλεγε μόνο, ἀπὸ καιροῦ, πῶς γράφει δικιά του φιλοσοφικὰ θεωρία... Στὴν πόρτα, πάνω σ' αὐτὰ, φανήκανε δυὸ ἀπ' τοὺς συντρόφους των.

— Νὰ καὶ οἱ ποιητές μας! ἔκανε ὁ Νικίας δείχνοντάς τους.

— Ἀπ' τὸ πρῶτ' στὴν ἐκκλησία! εἶπε ὁ Γοργίλης.

— Εἰς τὸν Ναὸν τοῦ θεοῦ, ποῦ κατανικᾷ τὴ λύπη, χύνει τὴν εὐθυμία καὶ δίνει καρδιά στὸν ἀπελπισμένο, εἶπε καὶ ὁ Σπυρῶτος κρατῶντας μὲ τόνα χέρι τὴ ρεπούμπλικά του, ἐνῶ τὸ ἄλλο τὸ εἶχε τρυπωμένο στὸ κοντὸ σακκάκι του.

— Ὅριστε! τοὺς ἔκανε ὁ Νικίας μὲ εὐγένεια.

Αὐτοὶ πλησιάζανε. Πρῶτος ὁ Σπυρῶτος μὲ χαμόγελο πονηρό, καὶ πίσω ὁ Γοργίλης σοβαρὸς μὲ σκονισμένη τὴ ρεπούμπλικά του σὲ μιὰ μεριά.

— Ἄστε με! εἶπε αὐτός, ἅμα πῆγε κοντὰ, πάλι πῆρα κινίνο σήμερα!

— Μά, ἐγὼ τῶπα γιὰ σένα! τοῦ εἶπε ὁ Νικίας ἐσὺ πάσχεις ἀπὸ φόβο τῆς ἀρρώστιας! Ἔλα καθῆστε τώρα! Φέρε μας μισὴ ὀκτῶ καὶ κανένα μεζεδάκι! Κύρ Δημητρό!

Ἐὶς τὸν Ναὸν τοῦ θεοῦ, ποῦ κατανικᾷ τὴ λύπη, χύνει τὴν εὐθυμία καὶ δίνει καρδιά στὸν ἀπελπισμένο, εἶπε καὶ ὁ Σπυρῶτος κρατῶντας μὲ τόνα χέρι τὴ ρεπούμπλικά του, ἐνῶ τὸ ἄλλο τὸ εἶχε τρυπωμένο στὸ κοντὸ σακκάκι του.

— Τώρα, τώρα! εἶπε χωρὶς νὰ στραφεῖ.

Ἐὶς τὴν Πόλην καὶ ποῦ, ἐνῶ ἦταν ὁ μεγαλείτερος τῆς παρέας, σαραντὰ ὀκτῶ χρονῶ σχεδόν, ποτὲ δὲν εἶχε ἐργαστεῖ, ἀλλὰ ζοῦσε κοντὰ στὴ γρηὰ μάνα του μὲ χρήματα ποῦ τοὺς ἔστειλε ἓνας ἀδερφός του ἔμπορος στὴν Πόλη. Ἔλεγε μόνο, ἀπὸ καιροῦ, πῶς γράφει δικιά του φιλοσοφικὰ θεωρία... Στὴν πόρτα, πάνω σ' αὐτὰ, φανήκανε δυὸ ἀπ' τοὺς συντρόφους των.

Ἐὶς τὴν Πόλην καὶ ποῦ, ἐνῶ ἦταν ὁ μεγαλείτερος τῆς παρέας, σαραντὰ ὀκτῶ χρονῶ σχεδόν, ποτὲ δὲν εἶχε ἐργαστεῖ, ἀλλὰ ζοῦσε κοντὰ στὴ γρηὰ μάνα του μὲ χρήματα ποῦ τοὺς ἔστειλε ἓνας ἀδερφός του ἔμπορος στὴν Πόλη. Ἔλεγε μόνο, ἀπὸ καιροῦ, πῶς γράφει δικιά του φιλοσοφικὰ θεωρία... Στὴν πόρτα, πάνω σ' αὐτὰ, φανήκανε δυὸ ἀπ' τοὺς συντρόφους των.

— Ἔτσι ποῦ λέτε, εἶπε τρίβοντας τὸ γόνατό του γρήγορα.

Καὶ ὅταν εἶδε τὴ μισὴ ὀκτῶ νὰ ἔρχεται.

— Δὲν ὑπάρχει λύπη, δὲν ὑπάρχει τίποτα γιὰ τοὺς δυνατούς! Γέλα! Αὐτὸ, αὐτὸ κάνε! καὶ στὸ θάνατο ἐμπρός! Καὶ ἂν κλαῖς ἀνόητε τί θὰ κερδίσης; Γέλα λοιπόν, καὶ μούντζωνε!. Αὐτὸ εἶνε τὸ καλλίτερο!

Τὸ κρασί ἔφυγε γρήγορα, χάθηκε μεσ' τὰ στόματα καὶ τὰ ποτήρια ἄδεια ἔμειναν πάνω στὸ τραπέζι. Δὲν μιλοῦσαν.

Ἐὶς τὴν Πόλην καὶ ποῦ, ἐνῶ ἦταν ὁ μεγαλείτερος τῆς παρέας, σαραντὰ ὀκτῶ χρονῶ σχεδόν, ποτὲ δὲν εἶχε ἐργαστεῖ, ἀλλὰ ζοῦσε κοντὰ στὴ γρηὰ μάνα του μὲ χρήματα ποῦ τοὺς ἔστειλε ἓνας ἀδερφός του ἔμπορος στὴν Πόλη. Ἔλεγε μόνο, ἀπὸ καιροῦ, πῶς γράφει δικιά του φιλοσοφικὰ θεωρία... Στὴν πόρτα, πάνω σ' αὐτὰ, φανήκανε δυὸ ἀπ' τοὺς συντρόφους των.

Ἐὶς τὴν Πόλην καὶ ποῦ, ἐνῶ ἦταν ὁ μεγαλείτερος τῆς παρέας, σαραντὰ ὀκτῶ χρονῶ σχεδόν, ποτὲ δὲν εἶχε ἐργαστεῖ, ἀλλὰ ζοῦσε κοντὰ στὴ γρηὰ μάνα του μὲ χρήματα ποῦ τοὺς ἔστειλε ἓνας ἀδερφός του ἔμπορος στὴν Πόλη. Ἔλεγε μόνο, ἀπὸ καιροῦ, πῶς γράφει δικιά του φιλοσοφικὰ θεωρία... Στὴν πόρτα, πάνω σ' αὐτὰ, φανήκανε δυὸ ἀπ' τοὺς συντρόφους των.

— Κρασί, κρασί! ἔκανε ξαφνικὰ σφίγγοντας τὶς γροθιές του μέγαν τιναγμό.

— Ἄ, ἔκανε ὁ Νικίας ὑψώνοντας τὸ κεφάλι, τὸ πᾶν νὰ γινόταν κρασί!

— Καὶ σύ; τὸν ῥώτησε ὁ Γοργίλης.

— Κ' ἐγώ!... Τί θὰ πεῖ κ' ἐγώ! Κρασί!... Κρασί τὸ πᾶν καὶ μέσα μεῖς νὰ κολυμπούσαμε, νὰ πλέαμε, ὅπως τὰ ψάρια, μεθυσμένοι πάντα!...

— Καλὰ τὰ λέει ὁ Νικίας!... εἶπε ὁ Γοργίλης στοὺς ἄλλους κουνῶντας τὸ κεφάλι του μὲ τὴ σκονισμένη ρεπούμπλικα.

Ἐὶς τὴν Πόλην καὶ ποῦ, ἐνῶ ἦταν ὁ μεγαλείτερος τῆς παρέας, σαραντὰ ὀκτῶ χρονῶ σχεδόν, ποτὲ δὲν εἶχε ἐργαστεῖ, ἀλλὰ ζοῦσε κοντὰ στὴ γρηὰ μάνα του μὲ χρήματα ποῦ τοὺς ἔστειλε ἓνας ἀδερφός του ἔμπορος στὴν Πόλη. Ἔλεγε μόνο, ἀπὸ καιροῦ, πῶς γράφει δικιά του φιλοσοφικὰ θεωρία... Στὴν πόρτα, πάνω σ' αὐτὰ, φανήκανε δυὸ ἀπ' τοὺς συντρόφους των.

— Κύρ Δημητρό!... ἓναν κόπο!... Γέμισέ την!... Μὰ τί τὸν ἔκανες τὸν Ἀλέξη;...

— Νὰ μὲ πιστέψετε, εἶπε γυρίζοντας στοὺς φίλους του, ἂν ὁ Θεὸς ἦταν μεθυσμένος, μεθυσμένος ἀκούτε;... δὲ θάκανε αὐτὸν τὸν φάλτσο κόσμο!

— Κάτω ὁ Θεός!... ἐφώνησε ὁ Σπυρῶτος.

— Μωρὲ καὶ μὲ τὸ Θεὸ τὰ βάλαιτε!... τοὺς εἶπε ὁ κύρ Δημητρός πέρνοντας τὴ μισή.

Ἐὶς τὴν Πόλην καὶ ποῦ, ἐνῶ ἦταν ὁ μεγαλείτερος τῆς παρέας, σαραντὰ ὀκτῶ χρονῶ σχεδόν, ποτὲ δὲν εἶχε ἐργαστεῖ, ἀλλὰ ζοῦσε κοντὰ στὴ γρηὰ μάνα του μὲ χρήματα ποῦ τοὺς ἔστειλε ἓνας ἀδερφός του ἔμπορος στὴν Πόλη. Ἔλεγε μόνο, ἀπὸ καιροῦ, πῶς γράφει δικιά του φιλοσοφικὰ θεωρία... Στὴν πόρτα, πάνω σ' αὐτὰ, φανήκανε δυὸ ἀπ' τοὺς συντρόφους των.

ἐνῶ δὲ χαμογελοῦσε, καὶ βρῆκε τότε σὲ τί ἔμοιαζε μὲ τὰ βαρέλια του. Καὶ αὐτὰ φαινόντουσαν ὅτι χαμογελοῦσαν...

— Καὶ ἔκανε ἕναν κόσμον, ποῦ εἶνε ὅλο βογγητό καὶ αἶμα! ξακολούθησε ὁ Νικίας. Ἄ, ὁ Θεὸς εἶνε τὸ Κακὸ καὶ εὐχαριστεῖται στὸ βογγητό, στὴ δυστυχία!

— Μὰ ἔκανε καὶ τὸ Καλό! τοῦ εἶπε ὁ Γοργίλης.

— Ναί, τὸ ἔκανε, ἀλλ' ἴσα, ἴσα, ἐδῶ σὲ θέλω!... ἀπήντησε ὁ Νικίας ἀπλώνοντας τὸ χέρι μὲ τόνα δάχτυλο τεντωμένο, ἂν δὲν ἔκανε τὸ καλὸ, τί τροφή θὰ εἶχε τὸ κακό;

— Γιὰ στάσου... τοῦ εἶπε ὁ ταβερνιάρης θέλοντας νὰ ρίξει κρασί στὸ ποτήρι του.

Αὐτὸς σταμάτησε καὶ κύταξε τὸ μέρασμα τοῦ κρασιοῦ.

— Μὰ δὲ ξέρω, βρὲ παιδιά, τί εἶχα πάθει σήμερα! εἶπε βάζοντας τὸ ποτήρι κάτω ἄδειο. Ἦθελα κάτι, κάτι κακὸ νὰ ἔκανα μεγάλο!... Καὶ ἔγινε αὐτὸ ἀπὸ μιὰ σκιγή, ποῦ εἶδα. Ἄπ' ἐκεῖ ἄρχισε. Καθὼς ἐρχόμουν γιὰ δῶ, βλέπω, ἐδῶ κοντά, στὴν πλατεῖα Κάνιγγος, ἕναν ἀνθρωπάκο, κιτρινιάρη, ἀδύνατο, σὰ νὰ εἶχε σηκωθεί ἀπὸ μεγάλη ἀρρώστια, νὰ σκάβει σὲνα οἰκόπεδο. Ἀπὸ πάνω του στεκότανε καὶ τὸν κύταξε ἕνας ἀντράκλας, θηρίο σωστό, γίγας! Μὲ τὸ τσιγάρο στὸ στόμα καὶ τυλιγμένος στὸ ἐπανωφόρι του... Ἔ, τότε τί μοῦ ἦλθε στὸ νοῦ, ποῦ εἶδα αὐτό; ἕναν γίγαντα, ποῦ μπορούσε νὰ σκάψει γιὰ δέκα καὶ ἕναν ἀρρωστιάρη νὰ πολεμᾷ νὰ σκάψει...

Θέλησα νᾶχα μιὰ δύναμη νὰ ἔκανα ὅλους αὐτοὺς τοὺς δυστυχημένους, ποῦ ἐργάζονται σαυτὲς τίς δουλιές, νὰ τοὺς ἔκανα νὰ πετούσανε αὐτὴ τὴ βρώμικη ζωὴ! . Νὰ σκοτιωνόντουσαν ἴσαμε τὸν τελευταῖο! . Στὸ διάβολο ὅλα! . Ἔ, καὶ τότε τί θὰ γινότανε, βρὲ παιδιά, τὸ βάζετε μὲ τὸ νοῦ σας; Ἔ, μωρὲ, τότε θὰ βλέπατε ὅλους αὐτοὺς τοὺς ἄρχοντες, τοὺς πλουσίους, ποῦ πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς εἶνε τόσο καλὰ φκιασμένοι ἀπ' τὴ φύση, γεροὶ, δυνατοί, γιὰ νὰ δουλεύουνε τὴ γῆ! . Σοῦ ἔχουνε κάτι χέρια, χεροῦκιες, ποῦ ἅμα τίς βλέπεις νὰ κρέμονται ἔτσι ἄχρηστες, λυπᾶσαι! . Εἶνε σὰ νὰ βλέπεις πρώτης τάξεως ἐργαλεῖα νὰ σκοουριάζουνε στὸν τοῖχο κρεμασμένα! Λοιπόν, τότε, ἂν γινόταν αὐτό, θὰ βλέπατε τοὺς ἄρχοντες νὰ τρῶνε μὲ τὸν ἵδρω τους τὸ ψωμί τους καὶ ὄχι μὲ τὸν ἵδρω τῶν ἄλλων.

— Ζήτω τοῦ Νικία! . φώναξε ὁ Γοργίλης ὑψώνοντας τὸ ἄδειο ποτήρι του.

— Σκάσε, Γοργίλη καὶ μὲ τρώμαξες! . τοῦ εἶπε ὁ Σπυρῶτος κντάζοντάς τον μὲ θυμό.

— Βάλτε, βρὲ παιδιά, κρασί! . Ἔχει; Τί τηγανίζεις ἐκεῖ, κύρ Δημητρό;

Κάτι εἶχε ρίξει ὁ κύρ Δημητρός στὸ τηγάνι καὶ αὐτὸ εἶχε ἀρχίσει νὰ κελαιδεῖ.

Μπακαλιάρους! .

— Ἄ, ὦραϊα! . Θὰ μᾶς φέρεις κάμποσους! . Καὶ κρασί! . . .

Ὁ Γοργίλης τώρα στραβομουτσούνιασε, ἐνῶ ὁ Σπυρῶτος κύταξε τὸν Νικία μὲ χαμόγελο καὶ κουνῶντας τὸ κεφάλι του.

— Μὰ γιὰ πὲς μου, μὴν πέτυγες κανένα λαχείο; τὸν ῥώτησε ὁ Ἀράκης.

— Μπᾶ! . Δὲ βαριέσαι! . Ἐνα ἀπλὸ πρᾶγμα συνέβηκε! . Γιὰ σωπάτε! . Εἶνε ἀπλό! . Νά, ἔγραφα στὴν Πόλη, στὸν ἀδελφόμου... Μὰ εἶνε ἔμπορος αὐτὸς! . Ἄστέον! Μπορεῖ νᾶχει κάποια καλωσύνη, ἀλλ' ἄστέον! . Εἶνε ἔμπορος! .

— Γιὰ λεγέ μας λοιπόν! . .

— Ἔ, νά! . τοῦ ἔγραφα νὰ μοῦ στείλει λεπτά, καὶ κερδίσει πολλά, εἶνε γεννημένος γιὰ ἔμπορος! .

— Λοιπόν;

— Ἔ, τοῦ εἶπα πῶς νὰ μοῦ στείλει λεπτά γιὰ νὰ τὰ καταθέσω γιὰ ἐγγύηση κάπου, ποῦ ἤθελα νὰ ἐργαστῶ! . Ἔ, καὶ τὰ λοιπὰ ἐννοοῦνται! . .

— Βρὲ τὸν κατέργαρο! . .

— Καὶ πόσα τσίμπησες;

— Καμμιά ἑκατοστή! . .

— Μωρὲ, εἶσαι μπαγαπόντες πρώτης! .

Ἦτανε ζαλισμένος λίγο ὁ Ἀράκης ποῦ χωρίσανε. Πῆρε τὸ δρόμο γιὰ νὰ πάει στὸ σπίτι τοῦ πλουσίου, ποῦ ἤθελε νὰ κάψει τὸ μνημεῖο τοῦ πατέρα του.

Ἰσαμε κεῖ τὸν συνόδευσεν ὁ Νικίας. Βάδιζε αὐτὸς, κάποτε τρικλίζοντας καὶ μὲ τὰ χέρια στίς τσέπες τοῦ σακακιῦ του καὶ ὅλο ἔλεγε, ἔλεγε, μιλοῦσε. . .

Κάποτε κύταξε τις γυναίκες, ἐνῶ πρὶν, ὅταν δὲν ἦταν πιωμέ-
νος, δὲν τὸ ἔκανε.

Θὰ πλησίαζε ἐντεκα καὶ μισή.

Ὁ Ἀράκης ἐτρόμαξε κάποτε. Τί θὰ γινότανε στὸ σπίτι του;
Ἡ ἀδελφή του μὴν πῆγε πὶο κακά;... Καὶ θύμωνε μὲ τὸν ἑαυτό-
του, ποῦ καθόταν καὶ ἔπινε. Καλλίτερα θὰ ἦτανε νὰ πῆγαινε
ἀπ' τὸ γιατρὸ στὸ σπίτι πάλι, γιὰ νὰ ἄκουγε καὶ τί θὰ ἔλεγε.

Θύμωνε καὶ μὲ τὸ φίλο του, ποῦ τοῦ ἔλεγε, τοῦ ἔλεγε, θύ-
μωνε γιὰ τὴν ὄρεξι, ποῦ εἶχε.

Καὶ πάλι, ὅσο πλησίαζε στὸ πλουσιόσπιτο, τὸν ἔπιασε ἡ
ἀτελεισία.

— Μὰ γιατί, ἔλεγε στὸν ἑαυτό του, κάνεις ἔτσι; Φοβᾶσαι
ἐκεῖνον; Μὰ τὸ δικό σου δὲν τὸ εἶπανε ὅλοι, ὅσοι εἶχανε δεῖ καὶ
κείνου τὸ σχέδιο, δὲν εἶπανε πῶς τὸ δικό σου, εἶνε πολὺ, πολὺ
πὶο καλό;... Ὁ δάσκαλός σου δὲν εἶπε πῶς εἶνε ἀληθινὸ ἀρι-
στούργημα;

— Γιά, γιά, σπαθάτη εἶνε!... τοῦ ἔκανε, πάνω σ' αὐτὰ ὁ φί-
λος του, δείχνοντάς του μιὰ γυναῖκα, ποῦ περνοῦσε.

Τὴν κύταξε τώρα καὶ αὐτὸς καὶ αἰσθάνθηκε τὴν καρδιά του
νὰ πετᾶ καὶ κάτω νὰ θέλει νὰ τὸν κυκλώσει, νὰ σύρει τὸ νοῦ
του παρουσιάζοντάς τον ἕνα σωρὸ δρόματα μαγικά, ἀλλὰ τίναξε
τὸ κεφάλι του.

— Τί τὰ θέλω γὼ αὐτά! ἔκανε μὲ πίκρα, ἐνῶ ὅμως αἰσθάν-
θηκε τὴν ἐλπίδα νὰ τὸν χαϊδεύει.

Φθάσανε στὸ σπίτι τοῦ πλουσίου.

Μὲ μάρμαρα πολλὰ ἦτανε καὶ μὲ μεγάλη πόρτα, ποῦχε ἕνα φεγ-
γίτη στρογγυλὸ σὰ μάτι, καὶ ποῦ εἶχε θυμίσει, στὴν ἀρχή, στὸν
Ἀράκη τὸν μῦθο τῆς Ὀδύσσειας, τὸν πολύφημο τὸν Κύκλωπα.

— Ἐγὼ σ' ἀφίνω!... τοῦ εἶπε ὁ Νικίας, καλὴ ἐπιτυχία! Καὶ
πῆρε πάλι τὸν ἴδιο δρόμο, ποῦχαν ἔρθει.

Ὁ Ἀράκης γύρισε καὶ τὸν εἶδε νὰ φεύγει μὲ τὰ χέρια στὶς
τσέπες, μὲ τὴ ρεπούμπλικα τὴ μαύρη τσαλακωμένη καὶ βαλμένη
στραβά στὸ κεφάλι του καὶ μὲ βῆμα, ποῦ ἔκανε νὰ τρίβονται
κάτω τὸ ἕνα πάνω στὸ ἄλλο τὰ πλατεῖά του πανταλόνια. Αἰ-
σθάνθηκε, ὅσο ὁ φίλος του ἔφηνε, μακρυνότανε, τὴ μοναξιά,
τὴν ἐρημιά, καὶ ἔτσι τοῦ ἦρθε νὰ τὸν φωνάξει. Ἄκουσε ἕνα
μουρμουρητό, κείνη τὴ στιγμή, κεῖ κοντὰ καὶ κύταξε ψηλά. Εἶδε
τὰ σκαλισμένα μάρμαρα τοῦ μπαλκονιοῦ τοῦ σπητιοῦ. Ἐρριξε

τὰ μάτια κάτω καὶ εἶδε τὸ νερὸ νὰ τρέχει σὲ μιὰ ὑπόνομο, νὰ
τρέχει καὶ νὰ χάνεται τραγουδῶντας. Τὸ κύταξε, γιὰ λίγο, ἔπειτα
εἶπε:

— Ἐμπρὸς κ' ἐγώ!

Καὶ προχώρησε καὶ χτύπησε τὴν πόρτα τοῦ πλουσίου σπι-
τιοῦ.

Ἡ ὑπηρετρία, μιὰ ποῦ εἶχε δεῖ καὶ ἄλλοτε, μὲ μύτη λεπτὴ
καὶ μεγάλη καὶ κόκκινα μάγουλα, τοῦ ἄνοιξε. Καὶ ἅμα τὸν ρώ-
τησε πῶς λέγεται ἔτρεξε γρήγορα καὶ τοῦ ἔφερε ἕνα γράμμα.

Αὐτὸς τὸ πῆρε καὶ ἔφηνε, χωρὶς νὰ τ' ἀνοίξει εὐθύς, γιατί φο-
βήθηκε μὴ κάποιος ἀπ' τὸ σπίτι τὸν κύταξε. Προαισθανόταν κακό.
Μόλις ἔστριψε καὶ μπῆκε σὲ ἄλλον δρόμο τὸ ἄνοιξε καὶ ἄρχισε
νὰ νὰ τὸ διαβάξει.

Τὸ σχέδιο δὲν εἶχε γίνει δεκτό, προτίμησαν ἄλλο!

Ἐκανε νὰ σχίσει τὴν ἐπιστολή, ἀλλὰ μετενόησε καὶ τὴν ἔβα-
λε στὴν τσέπη του. Τυφλὰ βιάδιζε μὲ δακρυσμένα μάτια καὶ τὸ
κεφάλι ζαλισμένο.

— Εἶστε εὐχαριστημένα εἶπε κυτᾶζοντας ψηλά, ἀφοῦ περι-
πάτησε ἀρκετά, εἶστε εὐχαριστομένα; Ἐγὼ σ' αὐτὸ στήριζα τόσες
καὶ τόσες ἐλπίδες μου! Θὰ ἀνακούφιζα καὶ τὴν ἀδελφή μου τὴ
δυστυχισμένη!. Τώρα; Ἄ, δὲ μπορεῖ, θὰ εἶστε εὐχαριστημένα!.
Νὰ μὴ χαροῦμε καὶ μεῖς, νὰ μὴ δοῦμε μιὰ μέρα καλὴ! Μὰ ὑ-
πάρχει ἢ δὲν ὑπάρχει τίποτα; Ἐτσι βαδίζουμε ὅλοι χωρὶς τίποτα
νὰ ὑπάρχει; ἢ μήπως τοὺς εὐχαριστεῖ τὸ κλάμμα τὸ δικό μας;

Μιὰ μανία καταστροφῆς τὸν ἔπιασε καὶ θυμὸς ἐνατίον ὅλων,
καὶ τοῦ ἦρθε νὰ βροῖσει τὰ ἀγαθὰ πνεύματα, ποῦ προσκαλοῦσε,
ἀλλ' ὁ φόβος μὴν αὐτὰ κάνουν στὴν ἀδελφή του κακό, μὴν δὲν
τὴν βοηθήσουνε, τὸν κράτησε.

Πῶς ἤθελε νὰ ἦτανε ληστής, κακοῦργος.

Τὸ μῖσος, ἡ μανία τὸν ἔσυρε σὲ μιὰν ὄνειροπόληση, ἀλλὰ
γρήγορα βγήκε.

— Στὸ διάβολο!. ἔκανε μὲ μορφασμὸ ἀηδίας, ποῦ ἀντίκρουσε
τὴν κατάστασί του καὶ γιὰ τὴ ζωή.

Εἶδε κολῶνες ἀρχαῖες, μιὰ σειρὰ κυπαρισσιῶν νὰ κουνιοῦν-
ται, νὰ κουνοῦνε τὴν κορυφή τους...

Πάλι τὴν ἄλλη μέρα ἄνεμος φυσοῦσε, βόγκαγε.

Στὸ δρόμο κάτω παληόχαρτα μὲνα κομμάτι ἐφημερίδας μεγάλο μαζί, γυρίζανε, τρέχανε..

Βγήκε στὴ γαλαρία. Ὁ μικρὸς ἀδελφός του ἔγραφε, καὶ ἔγραφε, σκυμμένος πολὺ, γιατί ἦταν κοντόφθαλμος. Ὁ παπποῦς σὲ μιὰν ἄκρη καθισμένος κύταζε, ἢ προσποιούταν πὼς κυτάζει στὴν αὐλή. Τὸ ρυθμικὸ χτύπημα, ποῦ ἔκανε μὲ τὸ πόδι του, τὸ εἶχε πάψει μόλις ἔνοιωσε τὸν μεγάλο ἔγγονό του νὰ ἔρχεται.

— Πῶς εἶνε; ρώτησε τὸ ἀδελφάκι του ὁ Ἀράκης.

— Ξέρω κὲγώ!. Τώρα τῆς ἔδωσα τὸ γιατρικό!. τοῦ ἀπήντησε αὐτὸ σηκώνοντας τὸ κεφάλι του ἀπ' τὸ γράψιμο.

— Καλά, τί κάνει τώρα;

— Κοιμᾶται!

Μέσα στὴν κουζίνα ἀναβε φωτιά καὶ πάνω της ἔνα τσουκάλι. Ἐβράζε κρέας.

Σιγὰ βαδίζοντας πῆγε μέσα στὸ δωμάτιο τῆς ἀδελφῆς του.

Ἡ γυναίκα, ποῦ ἔμενε κεῖ, εἶχε πεταχτεῖ νὰ δεῖ τὸ σπῆτι της.

Ἡ ἀδελφή του ἦταν ὄχι πιά κίτρινη, ἀλλὰ μὲ ξαναμμένο τὸ πρόσωπο λίγο, τὰ μάγουλά της, καὶ φαινότανε νὰ κοιμᾶται.

Στάθηκε καὶ τὴν κύταζε. Τὸ βασανισμένο γλυκὸ πρόσωπό της, τὰ μαλλιά της, τ' αὐτιά της, ποῦ ἀκόμη εἶχανε κάτω μικρὰ σκουλαρίκια ψεύτικα..

Ἦταν ἀνάσκελα καὶ ἀνέπνεε μὲ δυσκολία.

Ξαφνικὰ τὴν εἶδε νὰ κουνᾶ τὰ χέρια της, νὰ τὰ σηκώνει καὶ νὰ ἀρχίζει, ἔτσι μὲ κλειστὰ τὰ μάτια, νὰ κάνει μιὰ κίνηση σὰν κάτω νὰ μάζευε ἀπὸ ψηλά..

Μὲ τὸ αἷμα παγωμένο τὴν ἔβλεπε. Ἐβλεπε νὰ κουνᾶ τὰ χέρια της, τὰ δάχτυλά της καὶ νὰ φαίνεται ὅτι μαζεύει, μαζεύει κάτω, ποῦ ἦταν ἄορατο σ' αὐτόν.

— Γιατί κάνει ἔτσι; ἄκουσε μιὰ φωνὴ νὰ λέη, τὴ φωνὴ τοῦ ἀδελφοῦ του, καὶ τὸν εἶδε νὰ στέκεται στὴν πόρτα.

Αὐτὸς ἔνεψε νὰ σωπάσῃ, ἀλλ' ἢ ἄρρωστη σταμάτησε τὸ μάζεμα, κινήθηκε, ἀναστέναξε καὶ ἀνοίξε τὰ μάτια.

— Πῶς εἶσαι; τὴν ρώτησε αὐτός.

— Τὰ ἴδια, τὰ ἴδια!... Σὺ κοιμήθηκες;

— Ναι, ναι.

Καὶ εἶπε μὲ τὸ νοῦ του

— Θεέ μου, σεῖς πνεύματα, ποῦ δὲ μοῦ δόσατε παρὰ μικρὸς καὶ πρόστιγες βοήθειες, ἐδῶ, ἐδῶ σᾶς θέλω, σᾶς τῶπα, βοηθάτε τὴν!... δόστε της βοήθεια!...

Ἡ ἀδελφή του γύρισε πάλι καὶ κύταξε στὸ ταβάνι.

— Θέλεις τίποτα; τὴν ρώτησε, λίγο ζωμό;

— Ὁχι, ὄχι!

Ἀπ' τὴ γαλαρία ἐρχόταν ὁ κρότος, πάλι, ὁ ρυθμικός. Ὁ παπποῦς του πάλι θὰ τραγουδοῦσε σιγά.

Ἡ ἀδελφή του φαινότανε νὰ θέλῃ νὰ κοιμηθῇ. Ἄλλ' ὕπνος ἦταν αὐτὸς, ἢ νάρκη, ἀπ' τὸν πολὺ πυρετὸ, ποῦ τὴν ἔκαιε;

Σιγὰ βγήκε ἔξω, ἐνῶ ὁ μικρὸς καθότανε δίπλα της σὲ μιὰ κάρπλα.

— Ὁ Θεὸς νὰ βοηθήσει! εἶπε μπαίνοντας στὸ δωμάτιο, ποῦ ἐργαζόταν ἡ ἀδελφή του καὶ ἀποφεύγοντας τὸν παπποῦ του. Ἀλλὰ καὶ κεῖ δὲν μπόρεσε νὰ μείνῃ. Στὸ τραπέζι πάνω εἶδε τὴ δαχτυλήθρα της, τὶς βελόνες, κλωστὲς καὶ τὸν ταράζανε. Καὶ ἔφυγε ἀπ' ἐκεῖ καὶ κλείσθηκε στὸ μικρὸ δωμάτιό του, ἔνα στενόμακρο, στενάχωρο.

— Μὰ γιατί ἔκανε ἔτσι;

Τοῦ φαινότανε πὼς μὲ κείνα τὰ κινήματα ἡ ἀδελφή του νὰ μάζευε τὴ ζωὴ της, κάτω, ποῦ τὴν ἔδενε μὲ τὸν κόσμον αὐτόν.

— Πῶ, πῶ!... Θεέ!... πνεύματα!... ἀγαπητά μου πνεύματα, βοηθάτε τὴν!... εἶπε μὲ φόβο.

Καὶ ἀπ' τὸ δρόμο κανεὶς δὲν περνοῦσε. Πέρα λίγο σ' ἔνα λάκκο μισογεμάτο ἀπὸ χώματα καὶ σκουπίδια, καὶ ποῦ οἱ ἄκρες του ἦταν ἀσπρισμένες, παληὸς λάκκος ἀσβέστη, μιὰ κατσόικα μαύρη μὲ ἄσπρο γένι, ἀφοῦ μάταια προσπάθησε νὰ φάῃ ἔνα ἀγκάθι, ποῦ εἶχε φυτρώσει κεῖ, ἄρπαξε ἔνα χαρτί μεγάλο, ἔνα κομμάτι ἐφημερίδας καὶ ἀρχισε νὰ τὸ τρώῃ..

Θυμήθηκε ποῦ ἡ ἀδελφή του εἶχε κάνει ἀρχὴ νὰ ράβει κάποτε, ὅταν τῆς ἔμενε καιρὸς, τὴν προικὰ της, καὶ αἰσθάνθηκε πλημμύρα λύπης νὰ τὸν ταράζῃ.

— Ὄ! Βοηθάτε τὴν, ἔκανε, πηγαίνοντας στὴ μέση τοῦ δωματίου καὶ κυτάζοντας ψηλά, βοηθάτε τὴν!... Ὅλο δυστυχία ἔξερει!... Ὁρφανὴ, δυστυχισμένη, πάλευε νὰ ζήσουμε!... Σκυμμένη,

ἀπὸ μικρῆ, στὸ ράψιμο νὰ πολεμᾷ γιὰ τὴν ἄθλια αὐτὴ ζωὴ, γιὰ νὰ μᾶς δώσῃ ψωμί καὶ νὰ μὲ σπουδάσῃ ἀκόμα !...

Ἦσυχασμένος λίγο ἀπ' τὴν παράκληση, ποῦ ἔκανε στὰ πνεύματα, πῆγε στὸ παράθυρο.

Μιά γυναίκα περνοῦσε, κείνη τὴ στιγμή, μὲ σταχτιά ροῦχα καὶ μὲ μικρὸ μαῦρο καπέλλο.

Τὴν ἤξερε. Ἦταν κάποια γειτόνισσα, ποῦ καθόταν κοντὰ ἐκεῖ.

Θυμήθηκε ποῦ ἡ ἀδελφή του, ἅμα τὴν ἔβλεπε νὰ περνᾷ ἔλεγε:

— Ἄχ, πῶς λυποῦμαι τὸ φτωχό, πῶς τὸν λυποῦμαι !

Καὶ τὴ λυπότανε, γιατί ἤξερε ὅτι καὶ ἡ γυναίκα αὐτὴ ἐρχότανε ἀπὸ μέσα ἀπ' Ἀθήνα ἴσαμε κεῖ, στὴν ἐρημιά, μὲ τὰ πόδια.

— Ἀπὸ τέτοια ζωὴ δὲν εἶνε καλλίτερα ὁ θάνατος ; σὰ νὰ τοῦ εἶπε κάτι μέσα του.

Τίναξε τὸ κεφάλι λίγο γιὰ νὰ μὴν ἀκούσει καλά, ἢ γιὰ νὰ διώξῃ αὐτὰ τὰ λόγια, ἀλλὰ καὶ πάλι ἄκουσε.

— Εἶνε καλλίτερα ἡ δυστυχία ; Τί ; ποῦ σὲ γελοῦνε οἱ ἐλπίδες ; παγαποντιές ἐκείνου γιὰ νὰ κρατᾷ τοὺς ἀνθρώπους στὴ ζωὴ !. Στὴ ζωὴ !. Σὰ μετὰ, ὅταν ἔρθῃ τὸ τέλος, ἔχει νὰ κάνει τίποτα, ἂν ἔζησες πολὺ, ἢ λίγο !. Ἔστω ὅμως ἂν θέλεις καὶ ἔτσι ! Πότε θὰ ἔρθῃ ἡ εὐτυχία ;. Γιὰ πὲς μου ;.

— Μετὰ θάνατον !. ἀπήντησε κι' αὐτός, ἀλλὰ μὲ μιᾶς ἐτρόμαξε.

ἮΟχι, ὄχι, Θεέ μου! εἶπε. Σεῖς, σεῖς πνεύματα, βοηθᾶτε τὴν !. Νὰ ζήσει, νὰ ζήσει, καλὴ εἶνε ἡ ζωὴ !.

Καὶ ἡ ἡμέρα περνοῦσε. Τὸ μεσημέρι φάγανε οἱ τρεῖς στὴ γαλαρία.

Ὁ παπτοῦς του εἶχε καθήσει ἀντικρὺ του ἀμίλητος, σκυθρωπός. Γιὰ μιὰ στιγμή παραμίλησε, μίλησε μόνος του καὶ ὁ Ἀράκης ἄκουσε.

— Θὰ σφαγῶ, θὰ σφαγῶ !. θὰ κόψω τὸ λαίμω μου, ἂν πάθῃ τίποτα !. Δὲ θέλω πιά τὴ ζωὴ μου, δὲν τὴν θέλω !. εἶπε χωρὶς νὰ κυτᾶζει κανέναν.

Τὸ ἀπόγευμα, βράδυ, βράδυ, ἤρθαν οἱ φίλοι τοῦ Ἀράκη. Ὁ Νικίας ἦτανε στὶς δόξες του. Καὶ ὁ Ἀράκης εἶχε ἀκούσει νὰ λένε, καθὼς πῆγε ὁ Νικίας νὰ πέσει.

— Βρὲ ζῶνον, δὲν τὸν προσέχεις !. Δὲν ξέρεις ὅτι αὐτὸς εἶνε ὁ Μαικήνας μας ;.

Ἐρωτήσανε τί κάνει ἡ ἀδελφή του καὶ ὁ Ἀράκης τοὺς εἶπε τὰ λόγια τοῦ γιατροῦ, πῶς ἐλπίζει .

Δὲν ἐτόλμησε νὰ τοὺς πει γιὰ κείνο, ποῦ εἶχε δεῖ, τοῦ φάνηκε πῶς θὰ ἔκανε κακὸ στὴν ἀδελφή του.

— Ὅτι σοῦ εἶπα, τοῦ ἔκανε ὁ Νικίας μὲ σουφρωμένα φρύδια κουνῶντας τὸ χέρι του. Ὅτι εἶνε νὰ γείνει !.. Ἐμεῖς, εἶνε ἡ γνώμη μου, ἂς γελοῦμε !.. Naί, νὰ γελοῦμε ἔτσι στὸ πείσμα καὶ νὰ φτύνομε τὸν δημιουργὸ αὐτῆς τῆς βρώμικης κωμωδίας !..

Καὶ κυτᾶζοντας ψηλά μὲ σφιγμένα δόντια

— Θὰ σὲ ἐκδικηθῶ !.. εἶπε.

— ὦ ! ὦχι Νικία !.. τοῦ εἶπε ὁ Ἀράκης,

— Τί λέει... Μὰ εἶνε κόσμος αὐτός, ποῦ ἔκανε;

— Σιγά, σιγά !..

— Naί, ἔχεις δίκιο ! ἀλλὰ γιὰ στάσου !.. Δὲν μᾶς εἶπες τί-ἀπέκαμες μὲ τὸ σχέδιο ;.. Ἐγείνε δεχτό, ἔ ;..

— Βρὲ ναί !.. Τί ἀπέγεινε ρώτησαν καὶ οἱ ἄλλοι.

— Πάει, πάει !.. δὲν ἔγεινε δεχτό !..

— Δὲν ἔγεινε δεχτό ;.. Τί μοῦ λὲς ;.. Ἔ, Σατανᾶ !.. Καὶ ἔπειτα τολμᾶς νὰ μοῦ λὲς νὰ μὴ βρίζω !..

Οἱ φίλοι του ἀγριέψανε καὶ οἱ φωνές των ὑψωθήκανε δυνατές.

Ὁ Ἀράκης τοὺς σταμάτησε

— Σιγά, σιγά, γιὰ τὸ θεό, μὴν ἀκούσει κανένα τέτοιο ! τοὺς εἶπε.

Αὐτοὶ πάψανε. Ὁ Νικίας κουνοῦσε τὸ κεφάλι ἀπελπιστικά. Ἦ ματιὰ του πῆγε σὲ μιὰ ζωγραφιά. Μιὰ θάλασσα φουρτουνιασμένη νὰ κυλᾷ ἕνα μικρὸ καραβάκι μὲ σπασμένα κατάρτια. Τοῦ φάνηκε πῶς αὐτὸ τὸ πλοῖο, ποῦ δερνόταν ἔτσι ἄγρια ἀπ' τὴν τρικυμία, νὰ ἔμοιαζε πολὺ μὲ τὴν οἰκογένεια τοῦ φίλου του, νᾶταν σὰ σύμβολό της.

— Μὰ τί ; Βρέχει ;... ρώτησε ὁ Σπυρῶτος ξαφνικά.

— Ναί, βρέχει!..

— Καλά ἔκανα καὶ πῆρα ὀμπρέλα!..

— Κἔγώ!..

— Σεῖς εἴσαστε, τοὺς εἶπε ὁ Νικίας, σὰν τὰ προβλεπτικὰ μυχρήγια!.. ἐγὼ μοιάζω μὲ τὸν τζίτζικα!..

Ὁ ἄνεμος ἐτάραξε τὸ σπίτι καὶ βροχὴ δυνατὴ ἄρχισε νὰ πέφτει σὰ μύρια ψιλὰ καὶ μακρὰ κοντάρια, ποῦ τὰ ἔρριχναν ἀπὸ τὰ ὕψη ἀόρατοι πολεμισταί...

— Θὰ ἔρθῃς νὰ πᾶμε λίγο ἔξω, νὰ ξεσκάσῃς; Καὶ ἂν μείνῃς τί θὰ κάνεις; Ἐκεῖνὴ ἢ γυναῖκα, δὲ θᾶνε κ' ἀπόψε;..

— Νὰ ἔρθω;..

— Μὰ καὶ ἂν μείνῃς τί θὰ κάνεις;.. Καὶ ἔπειτα εἶνε τόσοι!..

Βγήκανε σιγὰ στὴ γαλαρία. Τὰ λουλούδια, τὰ δένδρα, ὅλα ἐκουνιόντουσαν, ταραζόντουσαν σὰν ἄνθρωποι δεμένοι, ποῦ τοὺς χτυπᾷ ἢ καταστροφὴ καὶ θέλουνε νὰ φύγουνε, νὰ σωθοῦνε...

Οἱ γλάστρες κάτω πολλῆς, ὁ γτενεκές, ὁ κουβάς, ὅλα κάτω ριχμένα ἀπ' τὴ μανία τοῦ ἀνέμου.

Καὶ ἡ βροχὴ ἔπεφτε σὰ νάτανε βέλη, βέλη, κοντάρια, ποῦ τὰ ἔρριχναν ἀόρατοι ἀναβάτες τῶν μαύρων συννέφων.

Ὁ Ἀράκης μπῆκε στὸ δωμάτιο τῆς ἀδελφῆς του. Ἦτανε μέσα κοντὰ της, τώρα, μιὰ γυναῖκα παχειά, μελαχρινὴ μὲ κοντὸ λαιμὸ καὶ μιὰ μεγάλη ἑληά, κρεατοεληά, στὸ μάγουλο.

Ἡ ἀδελφὴ του ἦτανε τὰ ἴδια. Τί νὰ κάνεις;..

Καὶ ὅμως ἤθελε νὰ βγεῖ, ἤθελε νὰ φύγει λίγο ἀπ' ἐκεῖ, ἀπ' αὐτὸ τὸ βάσανο, τοῦ φαινότανε καὶ πῶς θὰ μπορούσε νὰ σκεφτεῖ καλλίτερα, νὰ δεῖ πιὸ καλά, πιὸ ἤσυχα τὰ πράγματα καὶ ὄχι ἔτσι σὰν κυλωμένος ἀπὸ κάτι κακό, ποῦ τὸν ἔκανε θαμπὰ νὰ τὰ βλέπει, ζαλισμένα.

Θυμήθηκε καὶ τὰ λόγια τοῦ Νικία. Ὅ,τι ἦτανε νὰ γείνει θὰ γινότανε!

Ἡ γυναῖκα τοῦ εἶπε πῶς μπορούσε νὰ βγεῖ, αὐτὴ δὲν θὰ ἄφινε τὴν ἀδελφὴν του διόλου.

Φτωχιά, δυστυχισμένη. Μία φορὰ ἢ ἀδελφὴν του τὴν εἶχε βοηθήσει καὶ νά, νὰ ποῦ ἔδωκε τώρα τὴ βοήθεια καὶ μὲ τὸ πάρα πάνω.

Πῆγε πάλι στὸς φίλους του, ποῦ στεκόντουσαν στὴ γαλαρία κινάζοντας ἔξω.

— Πᾶμε! τοὺς εἶπε.

Ὁ ἄνεμος εἶχε κοπεῖ καὶ ἡ βροχὴ δὲν ἔπεφτε μὲ δύναμη.

Ὁ δρόμος ἔρημος. Καὶ πέρα, γύρω κανεῖς. Ἐνα σκυλὶ μόνο, ἕνα ἄσπρο, βρομιμένο, στεκότανε στὴ γωνία μιᾶς μάντρας, καὶ ἐπρόσεχε κάπου, μὲ τὴν οὐρὰ κατεβασμένη.

Καὶ ἡ βροχὴ ἔπεφτε λεπτή, λεπτή.

Εἶδε μακρὰ, ὁ Ἀράκης, σένα ἄσπρο ψηλὸ σπίτι, ἕνα φῶς νὰ λάμπει δυνατὰ. Πίσω ὁ Λυκαβητὸς μέσα στὴ βροχὴ τυλιγμένος, θαμπός.

Ὁ Ἀράκης τοὺς διηγότανε γιὰ τὴν ἀποτυχία του. Τοὺς ἔλεγε πῶς ἕνας, ποῦ τοὺς εἶχε πεῖ ἀπὸ καιρὸ πῶς φοβότανε, γιατί εἶχε φίλους, μέσα δυνατὰ, τοῦ τὸ πῆρε τὸ μνημεῖο τοῦ πλουσίου. Κοντὰ σὲ κάτι ἀρχαῖα ἐρείπια, ἀκούσανε φωνὲς μέσα σὲ μιὰ ἄμαξα, ποῦ εἶχε σταθεῖ σένα σπίτι παλαιό. Ἐνας παχύς, ψηλὸς βγήκε δίνοντας τὸ χέρι, γιὰ νὰ κατεβεῖ, σὲ μιὰ γρηὰ μὲ μαῦρο τσεμπέρι, ποῦ ἅμα κατέβηκε ἔβαλε πάλι τὶς φωνές, φωνὲς παραχακτικές, ἀρπάζοντας τὸ κεφάλι της.

— Παιδί μου!... καρδοῦλά μου!...

Ἄνθρωποι πολλοὶ σταματήσανε καὶ σὲ ὅλους εἶδε ὁ Ἀράκης τὴ συγκίνησι καὶ τὸν τρόμο.

Κάποιος, ποῦ ἦρθε ἔπειτα, ρώτησα τὸν Ἀράκη, τί ἦταν.

— Ὁ θάνατος μπῆκε σαυτὸ τὸ σπίτι!... τοῦ ἀπήντησε αὐτὸς μὲ ἕναν τρόπο στὴ φωνή.

— Ἀγριο πράγμα!... εἶπε ὁ Σπυρῶτος.

— Ναί... ἀλλ' εἶνε καὶ ὠραῖο! τοὺς εἶπε ὁ Νικίας. Θὰ σᾶς τὸ πῶ!... Ἀφίστε νὰ μιλήσω, καὶ θὰ δῆτε, καὶ θὰ δῆτε γιατί τὸ λέω ὠραῖο!... Πηγαίνουμε σιγὰ, σιγὰ καὶ τὰ λέμε.

Καὶ ἄρχισε νὰ λέει, καθὼς πηγαίνανε ὁ ἕνας κοντὰ στὸν ἄλλον, κουνώντας τὸ δάχτυλό του.

— Ἐνα πράγμα βλέπω σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἕνα πράγμα. Ὅτι κανεῖς, κανεῖς δὲν προετοιμάζει τὸν ἑαυτὸν του γιὰ τὸ κακό, ποῦ γρηγορὰ ἢ ἀργὰ θὰ ἔρθει!... Μὰ τί λέω; Θὰ ἔρθει;... Νάτο κέφτασε!... Τὸ εἶδατε;... Νὰ τοῦ κόψεις τὸ δρόμο εἶνε ἀδύνατο!... Θὰ ἔρθει! Εἶνε ὅμως καὶ ὠραῖο πράγμα!... Καὶ γι' αὐτό! Τὸ βλέπετε, ἀκοῦτε; τὸ βλέπετε καὶ μπαίνει καὶ ἀπ' τὶς κλειστὲς πόρτες, τὶς σιδερένιες πόρτες, μέσ' τὰ παλάτια, στὰ παλάτια!... ποῦ τὰ φρουροῦνε χιλιάδες λόγγες καὶ σοῦ κάνει τὴ δουλιὰ του καὶ κεῖ μιὰ χαρά!... καὶ δὲ λησμονᾷ καὶ τὸν φουκαρᾷ, τὸν ἀλήτη, ποῦ κοιμάται μέσ' τὴ σπηλιὰ τρυπωμένος! Ἐγώ,

ἔγώ, προσέξατε καλά, ὅταν εἶδα νὰ χαθοῦνε δύο μου ἀδελφές, ἢ μιὰ κοντὰ στὴν ἄλλη, κάτι κορίτσια οὐράνια, ποῦ ἔπρεπε νὰ τὰ λυπηθεῖ καὶ νὰ μὴ τὰ καταστρέψει! Ἄμα τὰ ἔχασα, δόστε προσοχὴ ἐδῶ, ἄμα τὰ ἔχασα, ἀντὶ νὰ λυπηθῶ ἐχάρηκα! Σὰς κάνω ὄρκο! ἐχάρηκα! Στὸ κρασί, ποῦ ἤπιαμε! Αἰσθάνθηκα εὐχαρίστησι ποῦ φύγανε ἀπ' τὴ βρώμικη αὐτὴ ζωὴ! Μὰ εἶνε βρώμικια! δὲν ὑπάρχει λόγος!

Ἡ βροχὴ, ὅταν φθάσανε στοὺς κεντρικοὺς δρόμους, εἶχε πάψει. Τὰ φῶτα ἦταν ἀναμμένα καὶ ἄλλα λάμπανε κάτω, μέσ' τὰ νερά, ποῦ εἶχανε γείνει ἀπ' τὴ βροχὴ.

Οἱ πλατεῖες, οἱ δρόμοι οἱ μεγάλοι ἦτανε κατάφωτοι. Φῶτα ἄσπρα, σὰν ἄσπρα λουλούδια, κρίνοι λαμπεροὶ, σειρὲς κίτρινα, καὶ μέσα στὸ φῶς, ποῦ ἔχυναν, πλῆθος τρελὸ κουνιότανε, φώναζε, ἔτρεχε, βρονχότανε. Ἐδῶ ἀρλεκίνοι, ποῦ σὲ μερικοὺς, στοὺς περισσοτέρους, διακρινότανε τὸ πόδι, τὰ μάγουλα, τὰ μαλλιά γυναικας, ἐκεῖ ντόμινα, ποῦ πάλι φαινόταν ἡ γυναίκα, καὶ παλιάτσοι, παλιάτσοι γυναῖκες, ἄντρες, κορίτσια!...

Καὶ γύρω σαυτοὺς φώναζε τὸ πλῆθος, πλησίαζε σὰ μεθυσμένο τὴ γυναίκα, τὴν κόρη, ποῦ τὸ φόρεμα τοῦ παλιάτσου ἔδειχνε καλὰ τί σῶμα ἔκρυβε, τύλιγε. Κάποτε τὸ πλῆθος αὐτὸ ἄφινε ἓνα μουγκριτὸ τρομερό. Καὶ τότε, στὴ φωνὴ αὐτὴ, οἱ ἀρλεκίνοι, οἱ παλιάτσοι, σὰν τρομαγμένοι, πηδούσανε, πηδούσανε, τρέχανε, φεύγανε... ἐνῶ τὸ πλῆθος πὶο πολὺ, πὶο δυνατὰ, ἐμούγκριζε, ἐμούγκριζε σὰν ταῦρος δεμένος.

Μέσα σ' αὐτὸ τὸ πλῆθος περνοῦσαν οἱ τέσσαρες φίλοι. Ὁ Σπυρῶτος καὶ ὁ Γοργίλης πήγαιναν πρῶτοι καὶ κάποτε κινδυνεύανε νὰ χαθοῦνε. Ὁ Νικίας εἶχε δεῖ γιατί τόσο βιαζόντουσαν. Λίγο ἀπ' αὐτοὺς ἐμπρός, βιάδιζε μιὰ μασκαρεμένη σὲ ἄντρα μὲ ἄσπρο κοντὸ βρακὶ ὅμως καὶ μαῦρες ψηλὲς κάλτσες.

Τοῦ ἦρθε νὰ γελᾶσθαι τοῦ Νικία ποῦ τοὺς παρατήρησε. Μὲ παληὰ ρούχα, τριμμένα, μὲ λιγδωμένες ρεπούμπλικες καὶ τρύπια παπούτσια καὶ φαγωμένα τακούνια, τοὺς εἶδε νὰ περπατοῦνε μέσα στὸ πλῆθος μὲ ὑψωμένα κεφάλια, ὑπερήφανοι σὰ μεγάλοι τραπεζίτες, πλουτοκράτες, ποῦ δὲ βλέπουν, ἢ σὰν ἀπὸ ψηλὰ βλέπουνε τὸν γύρω τους κόσμον.

Ὁ Ἀράκης περπατοῦσε σκυθρωπὸς, ἄγριος μέσα κεῖ. Ἦτανε σὰ δαίμονας ποῦ πέφτει μέσα σὲ λειτουργία. Ἡ χαρὰ, ποῦ ἔβλεπε τὸν πείραζε, τὸν ἐνοχλοῦσε, τὸν τάραζε.

Ἡ κόρη μὲ τὰ παληάτσικα, ποῦ ἔσερνε τὰ πόδια της σὰν ἔτοιμη γιὰ χορὸ, τοῦ ἔφερε μῖσος, μῖσος. Ἐπίσης καὶ ἡ ἄλλη μὲ τὸ πολυχρῶμο, μὲ τὸ ἀρλεκίνικο φόρεμα καὶ τὴ μαύρη μισὴ προσωπίδα, ποῦ ἄφινε νὰ φαίνονται τὰ ρόδινά της μάγουλα καὶ ὁ ἄσπρος λαιμὸς της, ποῦ φώναζε μὲ ψεύτικια προσποιημένη φωνή, γεμάτη χαρὰ, ὑψώνοντας τὸ χέρι της.

— Νὰ καὶ ὁ κύριος Λεκίδης!..

Τοῦ φέρανε μῖσος, μῖσος ἄπειρο κ' αἰσθάνθηκε μιὰ ἐπιθυμία. Θέλησε νὰ γινότανε κείνη τὴ στιγμή, νὰ γινότανε ἓνας μεγάλος, μεγάλος σεισμὸς, νὰ σχιζόταν ἡ γῆ καὶ οἱ οἰκοδομὲς οἱ ψηλὲς νὰ γέρονε, νὰ πέφτανε θάβοντας ὅλη ἐκείνη τὴ χαρὰ!.. Καὶ σὰ νὰ εἶδε, μὲ τὴν ἐπιθυμία αὐτὴ, νὰ εἶδε τίς οἰκοδομὲς νὰ γέρονουν καὶ νὰ ἄκουσε τὸν καταχθόνιο κρότο τοῦ μεγάλου σεισμοῦ, καὶ εἶδε τὸ σχίσσιμο τῆς γῆς καὶ τὸ πλῆθος νὰ φωνάζει καὶ νὰ ζητᾶ νὰ φύγει, νὰ σωθῆ, τρομαγμένο!.. Καὶ τὸν ἑαυτὸ του νὰ εἶδε στὴ μέση, νὰ ὑψώνει τὰ χέρια καὶ νὰ γελᾶ, νὰ γελᾶ γιὰ τὴν καταστροφὴ, νὰ χαίρεται καὶ αὐτός!..

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωὶ ὁ ἥλιος ἔλαμπε σὲ καθαρὸ οὐρανό, ποῦ μόνο στίς ἄκρες του μικρὰ ἀδύνατα σύννεφα, σὰν ἀπομεινάρια νεκρὰ τῶν χθεσινῶν μαύρων συννέφων, ἦτανε.

Ὁ Ἀράκης καθισμένος κοντὰ στὸ παράθυρο ἔγραφε σ' ἓνα φίλο του παληὸ καὶ τὸν παρακαλοῦσε νὰ τοῦ δανείσθαι λίγα λεπτὰ!

Θὰ τὸ ἔστειλε μὲ τὸ παιδί τῆς χοντρῆς γυναίκας, ποῦ περιποιούτανε τὴν ἀδελφὴν του καὶ θὰ ἔβλεπε τί θὰ τοῦ ἀπαντοῦσε.

Ἡ ἀδελφὴν του ἦτανε στὴν ἴδια κατάστασι. Ὁ γιατρός, ποῦ εἶχε ἔρθει, τοῦ εἶπε αὐτὴ τὴ φορὰ, πῶς ὅ,τι κάνει ὁ Θεός!. Σαυτόν, στὸ Θεό, νὰ στηρίζει τίς ἐλπίδες του!

Αὐτὸς πάλι παρεκάλεισε τὰ πνεύματα νὰ τὴν βοηθήσουν!..

Καὶ ἦταν ἡσυχία στὸ σπίτι καὶ ἔξω ἐρημιά. Ἡ φωνὴ τοῦ ἀνέμου, ποῦ σὰ νάταν ἡ φωνὴ τῆς ἐρημιᾶς, δὲν ἀκουγότανε σήμερα. Κάποτε, καθὼς ἔγραφε, νόμιζε ὅτι ἀκούει τὴ φωνὴν τοῦ Γοργίλη νὰ τραγουδᾶ ἄγρια καὶ ἄτεχνα, ἓνα τραγουδι Ἰταλικό, καὶ νὰ βλέπει τὸ Νικία νὰ τρίβει γρήγορα τὸ φαλακρὸ σχεδὸν κεφάλι του, ἢ νὰ μιλᾶ μὲ θυμὸ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ..

Ἦτανε ζαλισμένος ποῦ πῆγε στὸ σπίτι. Ἡ κυρὰ Γιάννενα

ἀγρυπνοῦσε κοντά στην ἀδελφή του. Μόλη του τὴ ζάλη θύμωσε, θύμωσε ἐναντίον τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ τὸν ἔβρισε ἀγρια. Καὶ τώρα, ποῦ τὸ θυμᾶται σταμάτησε τὸ γράψιμο, γιὰ νὰ βροῖσει πάλι, νὰ βροῖσει τὸν ἑαυτό του.

Ὅλοι μέσα στὸ σπίτι περιπατούσανε σιγά. Ἡ κυρὰ Γιάννενα, ὁ ἀδελφός του, ὁ παπποῦς του. Ἀλλὰ ξαφνικὰ στὴ γαλαρία, καθὼς τελείωνε τὴν ἐπιστολή, ἄκουσε ἕνα ρυθμικὸ χτύπημα στὸ πάτωμα.

Ἦταν ὁ παπποῦς του πάλι, ποῦ θὰ τραγουδοῦσε σιγά, ἢ ἀπὸ μέσα του. Καὶ ὅμως προτῆτερα τὸν εἶχε ἀκούσει νὰ λέει μὲ ἀπελπισία, κοντὰ στὴν πόρτα, στὸ γιατρό ποῦ ἔφευγε.

— Δὲ θὰ βαστάξω, γιατρέ, δὲ θὰ βαστάξω!. Ἄν πάθει τίποτα θὰ κόψω τὸ λαιμό μου, θὰ τὸν κόψω!

Πάλι ἔτσι τοῦ ἦρθε ἐπιθυμία τοῦ Ἀράκη νὰ ἔμοιαζε τοῦ παπποῦ του, νὰ εἶχε τὴν ξενιοσισία του, νὰ μὴ τὸν πείραζε τὸ κάθε κακό, νὰ μὴν αἰσθανόταν ὅπως αὐτὸς τὴ συμφορὰ, τὴ δυστυχία, ποῦ ἦταν κυκλωμένος!. Εἶχε χάσει μαγαζί, περιουσία, ἔχασε ἔπειτα τὴν κόρη του, τὸ γαμπρό του, ἀφοῦ εἶχανε δυστυχῆσει κ' αὐτοί, τίποτα αὐτός!. Ἐκεῖ, ὁ ἴδιος! Τὸ τραγοῦδι, τὸ τραγοῦδάκι του θὰ ἔλεγε λησιμονῶντας τὰ πάντα!. Ὅπως καὶ τώρα!

Ἄλλος ἀπ' τὴ γυναίκα αὐτῆ, τὴν κυρὰ Γιάννενα, καὶ ἀπὸ μιὰ μοδίστρα, φίλη τῆς ἀδελφῆς του, ποῦ ἦρθε καὶ ἔφουγε γρήγορα, δὲν εἶχε πατήσει, δὲν εἶχε ἔρθει νὰ τὴν δεῖ. Κανεὶς ἄλλος δὲν εἶχε πατήσει στὸ σπίτι αὐτό, ποῦ, τὸ ἔβλεπε ὁ Ἀράκης ἔτσι νὰ φαίνεται νὰ ζητᾶ τὴν κίνηση τὴν παρηγοριά.

Σηκώθηκε, ἄμα τελείωσε, καὶ βγήκε γιὰ νὰ πάει νὰ στείλει τὸ παιδί τῆς κυρὰ Γιάννενας, ἕναν μεγαλόσωμο μάγκα, ποῦ γύριζε χωρὶς νὰ κάνει τίποτα, νὰ τὸν στείλει νὰ πάει τὸ γράμμα..

Σιγά πέρασε τὸ δωμάτιο, ποῦ ἔρραβε ἡ ἀδελφή του, καὶ ἡ ματιά του πάλι πῆγε στὴ δαχτυλίθρα της, σὲ μιὰ κουβαρίστρα μαύρη καὶ στὴ μηχανή της, ποῦ σιωπηλὴ ἔμεινε, χωρὶς νὰ φωνάζει, καὶ ποῦ μέσα στὸ θόρυβο, ποῦ ξετύλιγε, εὔρισκε καιρὸ ὁ παπποῦς του νὰ τραγουδᾷ, μὲ δυνατὴ φωνή, τὰ ἀγαπημένα του τραγοῦδια..

Στὴ γαλαρία ὁ παπποῦς του καθισμένος κοντὰ στὸ μαγειρείο, ἔπαψε τὸ χτύπημα τοῦ ποδιοῦ του τὸ ρυθμικὸ, μόλις τὸν εἶδε. Ἐφερε τὸ χέρι του στὸ σκουφο του καὶ κούνησε τὸ κεφάλι δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ καὶ ἀναστέναξε.

— Οὐφ!. θὰ σκάσω!. εἶπε σιγά.

Ὁ μικρὸς ἀδελφός του δὲν ἦταν ἐκεῖ. Δὲν τὸν εἶχε στείλει στὸ σχολεῖο, γιὰτὶ ἦταν ἀνάγκη νὰ μένει στὸ σπίτι.

Βγήκε ἔξω, στὸ δρόμο.

Σταγόνες πάνω στὴ γλῶση τὴν πυκνὴ λάμπανε καὶ λιμνίτσες εἶχανε σχηματισθεῖ, ποῦ σὲ μιὰ εἶδε δυὸ πάπιες νὰ λούζονται.

Πέρασε ἀπ' τὸ ἀνώμαλο μέρος, ποῦ βρισκότανε τὸ σπίτι του, καὶ γύρισε τὸ λόφο. Ἐκεῖ ὑπῆρχανε πολλὰ σπίτια φτωχικά, μικρά, παλιὰ πολὺ καὶ μάντρες. Ἄκουσε φωνές.

Ἀπὸ ἕνα δρομίσκο λασπωμένο καὶ μὲ λουρίδες μαῦρα νερὰ, βρώμικα, νὰ τρέχουν ἀπ' τὴ μιὰ του καὶ τὴν ἄλλη του πλευρὰ, μιὰ καμήλα ἀποκριάτικη βγήκε χτυπώντας τις μασέλες της δυνατά... Πίσω της ἐρχόταν ἕνας σὰν Τοῦρκος ντυμένος, ψηλὸς, μὲ γένεια καὶ μουστάκια ψεύτικα, ἔχοντας στὸν ὤμο του περασμένο ἕνα τύμπανο, καὶ πιὸ πίσω ἄλλος, αὐτὸς ὅμως μουντζουρωμένος, ἔκανε τὸν ἀράπη, κρατώντας ἕνα κουτὶ τενεκεδένιο καὶ κουνουλίζοντας τις πεντάρες, ποῦ εἶχε μέσα, καὶ πλῆθος, πλῆθος παιδιά μὲ φωνές..

Ὁ πρῶτος ἄρχισε νὰ χτυπᾷ τὸ τύμπανο καὶ νὰ τραγουδᾷ μὲ βραχνὴ φωνὴ ἕνα σκοπὸ θλιβερὸ, καὶ ἡ καμήλα νὰ χορεύη μὲ τὰ γυμνὰ ἀνθρώπινα πόδια της, ποῦ ἔβγαναν κάτω ἀπ' τὴ λιβάτσα.

Τὰ σκυλιὰ τῆς γειτονιάς τρέχανε κεῖ δρομαῖα γανγίζοντας.

Μέσα στὰ παιδιά ὁ Ἀράκης εἶδε ἕνα πρόσωπο πολὺ γνωστό του, ἀγαπητὸ, παχουλὸ, κόκκινο, ξεσκουφωτὸ νὰ ἀκολουθᾷ κ' αὐτὸ τὴν καμήλα, μὲ τὴ μιὰ καφετιὰ κάλτσα του πεσμένη. Ἦταν ὁ μικρὸς ἀδελφός του.

Αἰσθάνθηκε λύπη, λύπη γι' αὐτὸ καὶ στὸ νοῦ του δυνατὰ παρουσιάσθηκε μιὰ νύχτα, κακιὰ νύχτα, ἕνα ἄδειο κρεβάτι μὲ σηκωμένα, διπλωμένα στρώματα καὶ ἕνα κλάμμα μωροῦ, ποῦ δὲν ὑπῆρχε πιά ἡ μάνα του.

Τὸ βράδυ πῆγε γιὰ τὰ λεπτά. Ἄλλ' ὁ φίλος του, ἂν καὶ τοῦ εἶχε ὑποσχεθεῖ, δὲν ἦταν ἐκεῖ νὰ τοῦ τὰ δώσῃ. Αὐτὸ τὸν ἔρριψε σὲ ἀπελπισία μεγάλη ἀπὸ κάποια εὐχαρίστηση, ποῦ βρισκότανε. Καὶ ἡ εὐχαρίστηση αὐτῆ τοῦ εἶχε ἔρθει, γιὰτὶ ἡ κυρὰ

Γιάννενα τοῦ εἶχε πει πῶς βλέπει καλλίτερα τὴν ἀδελφή του.
— Τὸ περίμενα!.. τῆς εἶπε κι' αὐτός, καὶ μὲ μιᾶς τοῦ ἦρθε ἡ μεγάλη πεποίθησι, ποῦ εἶχε στὰ πνεύματα.

Ἄ, τὰ πνεύματα δὲν μπορούσανε παρὰ νὰ τὸν βοηθῆσουν!
Καὶ ἔτσι σὰ νὰ εἶδε νᾶνε κυκλωμένος ἀπ' αὐτά, καὶ αἰσθάνθηκε μιὰ ἀνατριχίλα εὐχάριστη.

Ἄμα ἔβλεπε καὶ αὐριο, σκεπτόταν ἔπειτα, καθὼς πῆγαινε στὸ φίλο του, ἅμα ἔβλεπε ὅτι πάει καλά, θὰ πῆγαινε στὸ μικρὸ του ἐργαστήρι, ποῦ σχεδὸν εἶχε λησμονήσει, καὶ θὰ ριχνότανε στὴ δουλιὰ!.. Τὰ πνεύματα θὰ τὸν βοηθοῦσαν!.. Ἴσως καὶ αὐτό, ποῦ δὲν τοῦ δώσανε κείνη τὴ δουλιὰ, θὰ ὑπῆρχε κάποια αἰτία!

Ὅταν ὅμως εἶδε ὅτι ὁ φίλος του δὲν ἦταν ἐκεῖ, γιὰ νὰ τοῦ δώσει τὰ λεπτὰ, ἀπελπίσθηκε πάλι.

Καὶ ἔπρεπε νὰ ἔχει λεπτὰ, ἔπρεπε, γιὰτὶ ὁ ἄρρωστος θέλει διατήρησι καλή!.. Αὐτὸς μὴν τὸ ἔκαμε ἐπὶ τοῦτο καὶ ἔφυγε;..

Ὅσο καὶ ἂν ἔκανε νὰ πῆ στὸν ἑαυτὸ του πῶς ἴσως κάποια δουλιὰ θὰ ἀνάγκασε τὸν φίλο του νὰ μὴν εἶνε κεῖ, καὶ ὅτι αὐριο νὰ πῆγαινε, τὸ προῖ. ὁ ἴδιος, στάθηκε ἀδύνατο νὰ τὸν ἡσυχάσει. Ἡ ἀπελπισία τὸν εἶχε τυλίξει καλά.

Καὶ οὔτε μὲ τὰ πνεύματα ποῦ προσκάλεσε, μπόρεσε νὰ ρίξει λίγη γαλήνη στὸ νοῦ του. Ἡ ἀπελπισία εἶχε θρονιασθεῖ καὶ μόνο θαμπὰ εἶδε ἀκόμα τὴν ἐλπίδα νὰ διάρρη, θαμπὴ σὰ σκεπασμένη ἀπὸ πυκνὴ ομίχλη. Καὶ περπατοῦσε ζαλισμένος, γύριζε τοὺς δρόμους.

Περνώντας ἀπ' ἓνα δρόμο πλατὺ εἶδε κόσμον, ποῦ ψώνιζε, εἶδε τὰ στρογγυλὰ πολλῶν πρόσωπα, καὶ μὲ μιᾶς σκέφθηκε:

— Νᾶχα μιὰ μπόμπα!..

Τὴν ἴδια στιγμὴ ἄκουσε ἓνα κλάμμα παιδιοῦ... Ἐνα μικρὸ, φτωχό, παιδάκι ἔκλαιγε, γιὰτὶ ἄλλα παιδάκια, πιὸ μεγάλα, ποῦ ἦτανε μαζί, εἶχανε προχωρήσει ἔμπρὸς καὶ τὸ εἶχαν ἀφίσει μόνο πίσω. Τὸ κλάμμα τοῦ μικροῦ τὸν τάρραξε. Τὸ εἶδε πάλι.

Ἄ, πῶς ἤθελε νᾶταν πλούσιος, πλούσιος!.. Θὰ τὸ πλησίαζε, θὰ τὸ βοηθοῦσε, θὰ... ἄλλᾳ...

Σούφρωσε τὰ φρύδια καὶ ἔσφιξε τὰ δόντια.

— Πόσο μισῶ τὸν κόσμον, πόσο τὸν μισῶ! εἶπε.

Ἄπ' τοὺς φίλους του δὲν θέλησε νὰ πάει. Ἄρχιζε νὰ βλέπει σαυτοὺς πολὺ εὐτυχία, καὶ μάλιστα τώρα, ποῦ τρώγανε τὶς ἑκατὸ

δραχμὲς τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Νικία, καὶ τὸν πείραζε, δὲν μπορούσε νὰ τὴν ὑποφέρει.

Καὶ τώρα ἀκόμα θάταν ἔλοι μαζεμένοι στοῦ κῆρ Δημητροῦ, στὸ δωμάτιο τὸ στολισμένο μὲ τὶς διάφορες ρεκλαμίτσες καὶ ζωγραφίτσες, στολισμένο σὰν ἀπὸ μικρὸ κορίτσι. Καὶ σὰ νὰ τοὺς ἔβλεπε, νὰ ἔβλεπε τὸ Νικία νὰ ρητοσεύει, νὰ τρίβει τὸ γόνατό του, τὸ φαλακρὸ του κεφάλι, τοὺς ἄλλους...

Ξύπνησε τρομαγμένος ἀπὸ μιὰ πυρκαϊά, ποῦ ἔβλεπε, νὰ ἔχει πιάσει μὲ μιᾶς ὅλο τὸ σπίτι...

Ἡ καρδιά του χτυποῦσε τρομαχτικά.

— Μὴν εἶνε κακό; Μὴν αὐτὸ εἶνε προμήνυμα κακοῦ; ἔλεγε.

Καὶ ἄρχισε νὰ παρακαλεῖ μὲ θερμὰ λόγια τὰ πνεύματα ποῦ πίστευε πῶς τὸν προστατεύανε, τὸ Θεό.

Δὲν μπόρεσε ὅμως νὰ μείνει καὶ σηκώθηκε, φόρεσε ἓνα ροῦχο καὶ πῆγε νὰ δεῖ μέσα τί κάνει ἡ ἀδελφή του. Τίποτα τὸ κακό! Ἐσυχασμένος λίγο γύρισε πίσω καί, ἀφοῦ πέταξε τὸ ροῦχο, ποῦ εἶχε φορέσει, κάθησε στὸ κρεβάτι. Κρύωσε καὶ τυλίχθηκε μὲ τὴν κουβέρτα.

Καὶ τὸ σκοτάδι ἔφευγε. Θαμπὰ, μπερδεμένα ἄρχισανε νὰ φαίνονται τὰ πράγματα τοῦωματίου. Ἀπὸ ζωγραφιές, ποῦ εἶχε κεῖ ἦτανε μαῦρες ἀκόμα.

Καὶ ἡσυχία, ἡσυχία, ποῦ τοῦ φάνηκε ὅμως ὅλο νὰ μιᾶ, νὰ μιᾶ...

Ἡ ματιὰ του ἔπεσε ἔξω, ἡ σύρθηκε ἀπ' τὴ λάμψη ἑνὸς ἄστρου, ποῦ ἔλαμπε μόνο, μεγάλο.

Ἄκουσε, σὲ λίγο, τὴ φωνὴ τοῦ ἀνέμου.

Πάλι πλάγιασε. Ἡ μωρφὴ ἑνὸς φίλου του τοῦ σχολείου, παρουσιάσθηκε μισοσβυσμένη. Θυμήθηκε ποῦ μιὰ φορὰ εἶχε σπᾶσει τὸ κεφάλι του, αὐτὸς ὁ φίλος, καθὼς κολυμποῦσε, καὶ εἶχε πάει στὸ σχολεῖο μὲ δεμένο κεφάλι.

— Σαρίκι φόρεσα!.. ἔλεγε. Τί νὰ γίνεται τώρα;..

Θυμήθηκε ἔπειτα ἓναν ἄλλον, ποῦ γνώρισε στὶς μικρὲς τάξεις, παιδάκι, καὶ ποῦ ὕστερα ἀπὸ λίγο καιρὸ, ἔμαθε πῶς πέθανε. Καὶ στὴ μνήμη του ἀκόμα βρῆκε κάτι λόγια του...

Ὁ ὕπνος τὸν πῆρε μαυτὲς τὶς ἐνθυμήσεις.

Πετάχτηκε από έναν κρότο στην πόρτα.

Ἡ φωνὴ τῆς γυναίκας·

— Ἐλάτε γρήγορα !...

ᾠρησε καὶ ἄνοιξε λίγο τὴν πόρτα.

Εἶδε δάκρυα στὰ μάτια τῆς γυναίκας...

Μέσα στὸ δωμάτιο, ποῦ δούλευε ἡ ἀδελφή του, τώρα ἕνα φῶς, μιὰ λαμπάδα ἔκαιε, ἕνα κοκκινωπὸ φῶς μεγάλο, ποῦ κοινοῦνιότανε κάποτε, καὶ ποῦ τοῦ φαινότανε νὰ εἶχε πεταχτεῖ ἀπ' τὰ βάθη τῆς γῆς, ἀπ' ἐκεῖ νὰ ξεφύτρωσε, καὶ νὰ ἔλεγε μὲ τὴν κίνησι ποῦ ἔκανε·

— Δικιά μου εἶνε !...

Ἡ νύχτα περνοῦσε. Δυὸ γυναῖκες ἦτανε μέσα, κοντὰ ἐκεῖ, χωρὶς νὰ μιλοῦνε, σιωπηλές. Ἡ χοντρή γυναίκα εἶχε γύρει κουρασμένη ἀπ' τὴν ἀγρυπνία. Τὸ ἀδελφάκι του κοιμώτανε καὶ αὐτὸ, καὶ σὲ μιὰ γωνιὰ τῆς γαλαρίας, στὰ σκοτεινὰ, καθόταν ὁ παπποῦς του.

Μέσα στὸ δωμάτιό του, κοντὰ στὸ παράθυρο ἔμεινε. Τὰ γυαλιά ἦτανε θαμπὰ καὶ τὰ καθάρισε.

Τὰ φῶτα ἀκίνητα μέσα στὸ κρῦο τῆς νύχτας ἔμεναν σὰ νὰ εἶχανε παγώσει. Καὶ κανεὶς, κανεὶς διαβάτης. Μόνη, μόνη ἡ ἐρημιὰ ἦταν ἐκεῖ καὶ αὐτὴ φαινότανε νὰ ἔβλεπε, μὲ τὰ μάτια τῆς τὰ ἀκίνητα κεῖνα φῶτα, καὶ νὰ σκέπτεται.

Τίποτα δὲν εἶχε στὸ νοῦ του, ἂν καὶ ἤθελε κάτι νὰ σκεφθεῖ, ἢ ἔκανε νὰ σκεφθεῖ.

Ἄκουσε φωνές προβάτων καὶ τοῦ φάνηκε νὰ φώναζαν ἀπὸ διάφορες μεριές, καὶ κρότο κουνουνοῦ βαρῦηχο.

Σὲ λίγο διέκρινε καὶ βαριὰ φωνὴ ἀνθρώπου, ποῦ μιμότανε τὰ πρόβατα, ἢ τὴ μάνα τῶν προβάτων. Καὶ σὲ ὄχι πολὺ, εἶδε, ἔτσι θαμπὰ, νὰ περνοῦνε πολλὰ, πλῆθος καὶ νὰ ἀκολουθοῦν ἕνα ψιγλὸ ἀνθρώπο, ποῦ φώναζε μὲ βαριὰ φωνή·

— Μπέ !...

Καὶ τοῦ ἀπαντοῦσαν αὐτὰ, τρέχοντας πίσω του, μὲ τίς ψιλές, λεπτές φωνές τους, ποῦ μέσα ἀνακατωνότανε καὶ ὁ κρότος τοῦ βαρῦηχου κουνουνοῦ...

Ποῖν εἶχε βγεῖ ἔξω καὶ εἶχε βροῖσει, εἶχε βλαστημήσει τὰ πνεύ-

ματα, ποῦ πίστευε γιὰ προστάτες, τοὺς ἀγίους, τὰ πνεύματά των. Θὰ προσκαλοῦσε τὰ πνεύματα τὰ κακὰ καὶ τῶν μεγάλων κακούργων, καὶ αὐτὰ θὰ τὸν βοηθοῦσαν νὰ συντρίψῃ, νὰ ἐκδικηθῇ !... Ἄλλὰ μετὰ ἀπ' τὸ θυμὸ, ἀπ' τὴν ταραχὴ, ἔπεσε σὲ μιὰ ἡσυχία σὰ νὰ βυθίστηκε σὲ σκοτάδι βαθὺ, βαθὺ ὁ νοῦς του, ποῦ τίποτα δὲν τὸ φώτιζε, δὲν ταραζόταν.

Πάλι κινήθηκε πρὸς τὴν πόρτα καὶ εἶδε μέσα.

Κύταξε τὴ μορφή τῆς νεκρᾶς ποῦ φαινότανε νὰ κοιμᾶται μὲ τὴν ἡσυχία μαρμαρωμένη στὸ πρόσωπό της, χωρὶς τὸν πόνο πιά σὰν ἡ ψυχὴ της, ποῦ ἔφυγε, νάταν ὁ πόνος. Τὰ μάτια του, ἔπειτα, πήγανε στὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, ποῦ ἦταν ἀκουμπισμένη στὰ χέρια της, καὶ ἔτσι τοῦ φάνηκε σὰ νὰ τὴν συντρόφευε στὸ θάνατο. Τραβήχτηκε πάλι καὶ πῆγε στὸ παράθυρο. Αὐτὴ τὴ φορὰ ὅμως σκέφθηκε·

— Ἄδικα, εἶπε, ἄδικα πήγανε τὰ λόγια σου τὰ θεῖα, εἶπε στὴ μορφή τοῦ Χριστοῦ. Οἱ δυστυχισμένοι δὲ βρήκανε ἀνακούφιση, τὰ λόγια σου πήγανε χαμένα! Ὁ πονηρός, ὁ ἀχρεῖος ἔξακολουθεῖ νὰ βασιλεύει! Ἴσως ὅμως ἡ βία κάνει κάτι, ὅ,τι δὲν μπόρεσες σύ!...

Εἶδε ὅτι δὲν ἀισθανότανε τὴν ταραχὴ, τὸ βάρος ἐκεῖνο, ἀλλ' ἴσα, ἴσα μιὰ ἡσυχία νὰ εἶχε πέσει στὸ νοῦ του καὶ θυμήθηκε τὰ λόγια τοῦ Νικία.

— Καὶ τί ἄλλο, σκέφθηκε, εἶνε καλλίτερο ἀπ' αὐτό; Σὲ ἀνθρώπους τρικυμιασμένους εἶνε τὸ λιμάνι, τὸ μόνο λιμάνι, ποῦ μποροῦνε νὰ βροῦνε καταφύγιο!...

Δημοσθένης Ν. Βουτυράς

Μελλοντιστική Ὀδὴ στὸν Βασιλέα.

Νεοελληνικὸς Συρτός.

Χαίρε, ὦ Κόσμε τῶν λαῶν, λαμπρόφαντε, πάνω ἀπὸ ἓνα
νέο Ἄέτωμα. Καὶ τὸ ἀέτωμα, ποιητὴ, Σὺ, καὶ τὸ πόρω
ἢ Πατρίδα σου, ἀστέρευτη βυζάνστρα τῶν Ὀλυμπίων.

Πετροπύργωτη ὄργη στὸ δρόμο σου τοῦ βαρβάρου ἢ
φύτρα. Ὁρμαῖς, ρεποθέμελα... Οὐρανοδρόμος οἰωνὸς
τὸ ἄλικο σταθῶρι τῆς στεριάς, Σὺ, φτεροκοπᾶς, φωτᾶς,
γητεύεις τὴν κυματοπλήχτρα Ἄφρογένεια νὰ σοῦ φορέσει
στὴν κόμη, ὦ λουζοῦδι ἀτίμητο.

Μὰ ἀναποφάσιτος τώρα, τηρᾶς τὸ μισόφραχτο δρόμο
κ' ἔτσι ἢ Μοῖρα κρύβει τὸ νέο σου Τέρπανδρο ποῦ θὰ
κρούσει τὴ νέα χορδὴ καὶ στὴν Ἐπτάλοφο πέρα πνίγεται
ποῦ ἄργησε νὰ σύρει τὴν ἀνάβρα τοῦ χοροῦ σου ὁ
Κορυφαῖος.

Κοῖμα! Οἱ φτέρες τῶν ρουμανιῶν σου ἀργοῦν κι' αὐτὲς νὰ
ποθογονιάξουν τὴ σάρκα τῶν Βυζαντιομάχων ἀνδρείων
σου καὶ τῶν φλαμουριῶν σου οἱ ἀνθοφόρες κορφὲς νὰ
μυρῶσουν τοὺς ἀέρες μὲ τὸ μέθυ τῶν παιάνων τῆς ψυ-
χῆς σου.

Τὰ πέλαγά σου — Πίνδαροι νέων στροφῶν καὶ ἐπιδῶν
καὶ ρυθμῶν σου — θ' ἀντιλαλοῦσαν τώρα κάτω στὰ πέ-
ρατα τῆς Ἰωνίας τὸν ἰχώρα καὶ τὸν ἀπόβαθο, ὕγρον
ῥυθμὸν στὸ μέγα Μάκαρα.

Ὁ πόλεμος βουτίζει γύρω σου. Σὲ καλεῖ ἢ ζωὴ του.
Ἀγκάλιασέ την κι' ὁ κόσμος ὡς ἓνας ἄνθρωπος πάλι θὰ
στηλωθῆ χειροπιαστὸς νὰ σύρει τὸ Νεοελληνικὸ Συρτό.

Ἐπιλον

Μελεάγρου.

Τὸ τραγούδι τῆς ἀνοιξῆς

Πέρασε πιά μὲ τοὺς πολλοὺς ἀνέμους τοῦ ὀ χειμῶνας
Κ' ἢ Ἄνοιξη ἐλοπόρφυρη, ροδογελά, ἀνθοφόρα.
Χλωρὸ στὴ γῆς ἀπλώνεται, τὴ σταχτερή, χορτάρη,
Τὰ δένδρα ξανανθίζουε κ' ἢ φύση ἀνερραγώνει.
Καὶ τὰ λειβάδια, τῆς Αὐγῆς τὴν ἀπαλὴ δροσοῦλα
Ρουφᾶνε καὶ μοσκοβολᾶν κι' ἀνοίγουε τὰ ρόδα.
Ἄναγαλλιάζει ὁ πιστικὸς παίζοντας τὴ φλογέρα
Καὶ χαίρεται τὰ ρίφια τοῦ τὰσπρότριχα ὀ τσομπάνος.
Μὲς στὴν πλατιὰ τὴ θάλασσα ναυτόπουλα ἀρμενίζουε
Κι' ὀ Ζέφυρος ἀργοφυσᾶ καὶ τὰ πανιὰ φουσκώνει.
Ἐδοί, εὐὰν τοῦ Διόνυσου, ποῦ φέρνει τὸ σταφύλι,
Ὅλοι τοῦ κράζουε καὶ φοροῦν κισσὸ σταφυλωμένο.
Μέλισσες βοῖδογέννητες, μαστόρισσες πανώριες,
Ἄπάνου στὰ κουβάνια τοὺς κάθουεται σωριασμένες
Καὶ μαστορεύουε ὄμορφα νιαρόφτιαστες κερήθρες.
Καὶ γῦρο κελαηδοῦν πουλιὰ, λογιῶν λογιῶν ζευγάρια,
Θαλασσοπούλια στὸ γιαλό, στὰ σπίτια χελιδόνια,
Κύκνοι στὸν ἀκροπόταμο κι' ἀηδόνια μὲς στὸ λόγγο.
Τώρα, ποῦ ξανανιώνει ἢ γῆς κ' οἱ κάμποι λουλουδίζουε,
Ποῦ τραγουδάει ὁ πιστικὸς καὶ χαίρεται τᾶρνια τοῦ
Κ' οἱ ναῦτες ἀρμενίζουε κι' ὀ Διόνυσος χορεύει,
Ποῦ κελαηδοῦνε τὰ πουλιὰ κι' ὄργοῦνε τὰ μελισσια,
Ἢὼς θάκανε ὀ τραγουδιστὴς χωρὶς νὰ τραγουδήσῃ;

Δῆμος Βερενίκης

Ἀπὸ τοὺς «Σκλάβους».

Ξαρμάτωτος

Ἦμουν περήφανο πουλί κι' ἂν εἶχα τὸν καημό μου
ἀπάνω ἀπ' ὄλους τοὺς καημοὺς στὸν τρίβαθο ἀέρα
τ' ἄξια τ' ἀνεμόθρεφτα νὰ ἐξύγιαζα φτερά μου
κι' ἴσως νὰ μοῦδινε ὁ καημὸς καὶ δύναμη κι' ἀέρα
κι' ἴσως νὰ μ' ἀνοιγε ὁ καημὸς φτερά τὰ καταφρόνια.
Κ' εἶχα φωλιὰ τὰ τρίβαθα τοῦ αἰθέρα τὰ παλάτια,
τὴν τρικυμιά, τῆς ἀστραπῆς τὸν ἥλιο, τὴ γαλήνη.
Μὰ τώρα τὰ φανταχτερά φτερά χαμοσερμένα
τὰ διπλωσα ξαρμάτωτος σὰν σκλάβος τοῦ πολέμου
παρθένα, ἐμπρὸς στὰ πόδια σου κι' ἐμπρὸς στὰ γονατά σου.

Μονάχο

Μέσ' στὰ σκοτάδια τὰ βαριά τῆς νύχτας μέσ' στὸ δάσος
τ' ἀηδόνι τ' ἀγριόπουλο γυμνάζεται μονάχο.
— Ἀηδόνι μου, καὶ ποιὸς σ' ἀκούει καὶ ποιὸς σὲ συντυχαίνει ;
Μέσ' τὰ σκοτάδια τὰ βαριά τῆς νύχτας τ' ἀγριοπούλι
'Ἡ νύχτα τ' ἀφουγκράζεται κι' ἀπόκριση δὲ δίνει.
Βαρὴ δεξιὰ, βαρὴ ζερβὰ κι' ἠχολογᾷ ὁ τόπος.

Ἀλεξᾶς.

Ὠραῖοι θάνατοι

Κοιμήθηκες μέσ' στὸ ὄνειρο τὸ ἄσπιλο τῆς ψυχῆς σου
Καὶ σ' ἔφεραν πονετικὲς ἀγάπες, στὰ φτερά τους,
νεράϊδες ἀγγελόθωρες καὶ σύχαρες νυφούλες,
ποὺ σκιάζει ὁ ἥλιος σὰν περνᾶν, φεγγοβολᾶν τὰ αἰθέρια.

Κρίνος ἐσὺ στὸ σκαλιστὸ τῆς νιότης τὸ ἀνθογαλί
ποὺ τὸ στολίζουν τῆς μορφιάς οἱ ὄνειρούσες χάρες,
στὴ ροδοστάλα τῆς αὐγῆς ἐσὺ κρουστὸ τραγοῦδι.
Καὶ στὴν εἰδή σου τῆς ζωῆς τρικύμιζε ἡ λαχτάρα,

τῆς ἄκαρπης ἀπαντοχῆς ἀφίνοντας τὴν πίκρα·
Προσκυνητῆς ὁ πόνος μου στὸ φέγγος τῆς ψυχῆς σου,
ποὺ ὠριπετοῦσε ἀλαφριά πρὸς τὸνειρο τοῦ ἀπείρου·

Θλιμένο τὸ κελάδισμα τῆς ὑστερνῆς πνοῆς σου.
Καὶ γῦρο, κάθε μιᾶς χαρᾶς καὶ κάθε καλωσύνης,
ἔπαψε τὸ τραγοῦδισμα στοῦ πόνου τὴν ἀνάβρα.

Δῆμος Βερενίκης

Κόκκινη νύχτα

Ἦρθε συρτὴ πάνουθε ἡ νύχτα
στῶν κολασμένων τίς ἀσκήμιες·
τ' ἀγρίμνια ποὺ ἄγρυπνα ἀλυχτοῦσαν
στῶν λόγγων λούφαξαν τίς ῥήμιες.

Τρέμει ἡ δροσοῦλα νὰ μὴ στάξει
καὶ ξεθωριάνει ἡ κοκκινάδα
ποὺ ἀντιφεγγάει στὰ χιόνια ἐπάνω
καὶ τρικυμίζει στὴν πεδιάδα.

Τίποτα, λές, δὲν ἔχει γίνε·
πλέρια γαλήνη βασιλεύει,
γελούμενη πάνου ἡ σελήνη
τὴ βουβὴ νύχτα διαφεντεύει.

Κι' ὄνειρο ἀχνὸ ὄλ' ἡ φύση γύρα
κι' ἄσωστο στάζει ἀπ' ὄλα κλάμα
κλαῖν οἱ ψυχῆς τὴ χρυσονεῖρα
ζωὴ τους μετ' τὸν γκιώνη ἀντάμα.

Ἔνας γιγάντιος σκελεττάρης
Θριαμβικὰ περνοδιαβαίνει·
Μέσ' στ' ὄνειρο τὸν ἑαυτὸ του
κυττᾶ ὁ φρουρός... κι' ἀποσωπαίνει.

Δ. Π.

Σοννέττα.**Στή λάμπα μου**

Ὅρφανὸ φῶς, ἀποκαίδι τῆς μέρας!
ποτέ δὲν ξεχειλάς καθὼς ἐκείνη,
ἀστεϊρευτὴ πλημμύρα, ποὺ ξεχύνει
μὲ τὰ δύο χέρια ἄσωτος ὁ αἰθέρας.

Κοντὰ τῆς δυνάμει σου εἶνε τὸ πέρασ.
Τὴ βλέπω, μ' ἀπελπισμένου γαλήνη
στὰ μακρυνὰ νὰ ξεψυχᾷ νὰ σβύνη
τῆς κάμαράς μου. Μοιάζεις κάποιας ξέρας

τὸ φάρο, ποὺ σὲ κακιὰ νύχτα λάμπει
καλωσύνη γεμάτος καὶ τὸ μάτι
στὸ θαλασσοδάρτο πλοῖον μ' ἀκράτη

ἀγάπη στήνει, στὸ δρόμο του νάμπη.
"Ἔτσι παραστέχεις μ' ἀπαλὸ χᾶδι
στὴ σπουδῇ μου ξαγρυπνῶντας τὸ βράδυ.

B. Ἐλεγῶς

A. Σ.

Πλάϊ σου ὡς πάντα καὶ τὴ νύχτα ἐκείνη
περπάταγα χωρὶς ἴσως νὰ νοιώσης,
ἀγαπημένη, πὼς αἰτία τῆς τόσης
θλίψης μου ἦταν ἡ δικιά σου ὁδύνη.

Στὸ γέλοιο σου μιὰ τρικυμία ποὺ κλίνει
καϊμῶν καὶ πόνων, ἄδικα νὰ δώσης
ζητᾷς χαρᾶς μιὰ νότα· νὰ προδώσης
ὅτι πονεῖς ὁ ἐγωϊσμός σου ἂν δὲν ἀφίνη,

ὄμως δάκρυα στὸ φόντο τῶν ματιῶν σου
ἐγὼ διακρίνω. Τὴν καρδιά σου πῶσο
θενὰ βαραίνῃ ἢ θύελλα τῶν λυγμῶν σου,

γιὰ νὰ ξεσπᾷς σὲ γέλοιο, ὦ τρισαγία,
κ' ἡ δυστυχία σου σ' ἐξαγνίζει τόσο,
ὥστε ἀγιοσύνη νὰ θεωρῶ τὴν ἁμαρτία.

Κώστας Δελακοβίας

Ὁράματα

Τί κι' ἂν κοιτάζει τις ἄσπρες μου σάρκες
κρυφὰ στ' ἀναμμένο βυσινὶ
τοῦ κλειστοῦ μου κοιτῶνα καντήλι,
ποῦ βιγλίζει τὴν ὥρα τ' ἀρχόντου γειτόνου μου γιός;

Κι' ἂν γλεντάει μὲ — τί; Στὴ μονάζια μου γύρω
τὸν ξανοίγω κ' ἐγὼ στῶν λευκῶν ταντελῶν μου τοὺς γύρους,
ποῦ τ' ἀνήσυχο ζῶνουν κρεββάτι μου.
Τὸν κεντῶ κυνηγάρη στὸ φῶς
ποῦ ροδίζει τ' ἀνάριου φιλέ μου τὰ κρόσια.

Πάντα κάποιου θεοῦ
πάντα κάποιας Δανάης
τις ξαδιάτροπες σκέψεις θὰ σμίγεις
ἀγκαλιά, μελιστάλαχτε ὕπνε.

K. Φειλίγγος.

Ἀνατολίτικα Τραγούδια.**Ὁ Γόρδιος**

Καὶ πάσκισαν τεχνίτες πολυγύρευτοι
Τὸ λύσιμο τοῦ κόμπου νὰ μπορέσουν
Πέρασαν βασιλιάδες ποὺ ὄνειρεύτηκαν
τὴν πιὸ τρανὴ κορώνα νὰ φορέσουν,

Μὰ ἐγύριζαν ὄλοι σκυφτοὶ στὶς χῶρες τους
Γελῶντας μὲ τοῦ μύθου τὴν ἀπάτη
Κι' ὁ Πολεμάρχος ποῦ τότε προσμένεαν
Ἐκίνησε κι' αὐτὸς καβάλλα στ' ἄτι,

Καὶ νὰ, περνᾶ σὰ Σύμβολο, σὰ Θριάμβος,
Σὰν τρικυμία πού ἀπ' τὸ φῶς ξεχύθη
Σπόρος μεστός μέσα στὴ γῆ, τὴν ἀκαρπῆ
Νέος παλμὸς μεσ' στὰ θλιμένα στήθη.

Βουνὰ τρανά, βουνὰ δυσκολοπέραστα
Ποῦ τοῦ θριάμβου του σταθήκατε μαρτύροι
Σὰς καμαρόνω νοσταλγὸς περήφανος
Ἄδειάζοντας τοῦ πόνου τὸ ποτήρι.

Κώστας Μισσηλίδης

Ἀκουαρέλλες.

Φαληρικὸ δεῖλι.

Στὸν γαληνὸν, δειλινὸν, μυρωμένον ἀέρα
ἢ ἀντιλαλιά τοῦ σημάντρου ἠχάει στὸν αἰθέρα.
.....
.....

Τὴν κρεμαστή, μαγική, φανταγμένη Καστέλλα
—ποῦ σὰ νὰ γνέφουν οἱ βίλλες τῆς ἀπειρα «ἔλα»
καὶ σὰ νὰ μοιάζῃ τὴ νύχτα τρανὸ μετερίζι,
σὰν ἓνας πύργος, πού μόνος ὁ Κύριος ἐρίζει—

Τὸ χιλιοχρῶματο δεῖλι ροδίζει καὶ βάφει
καὶ μὲ χυτὸ τὴ στολίζει, καθάριο χρυσάφι
καὶ στὸ δρομάκι, πού κάτω στὴν πόλι κυλάει,
σὰν φωτισμένο μετέωρο πάει τὸ τραμβαῦ.

Μεσ' τὰ νερά ἢ στερνὴ ἀναδεύει ἀχτίνα
καὶ στὸ μισόσκοτο ἀρχίζουν νὰ πῆχνουνε μπλάβα
πέρα, μιὰ γάζα τυλίξει τὴν πάγκαλη Ἀθήνα,
πού τῆς Σελήνης θριάμβινη λούζει ἢ δατάβα.

Ἄναφρικᾶνε τὰ κύματα, φεύγουν οἱ γλάροι,
πού τὸ συνύχτερο σύγκρουο κυκλώνει
καὶ στὰ στερνόχυτα φέγγη φτερώνει
τῶν ἡλιοπεταλουδιῶνε τὸ σμάρι...

25—2—1916

P. Φιλύρας

Ἱστορίες τῆς ζωῆς.

Ἡ Βίλλα.

Ἡ Βίλλα. Δὲν τολμοῦσαν οἱ διαβάτες νὰ πλησιάσουν. Ὁ Ἄρχοντας χαιρότανε τὰ λουλούδια τῆς, τοὺς ἴσκιους τῆς, τὴ μοναξιά τῆς, τὰ δλόδροσα κορμιά πού πέφταν κάθε βράδυ σὲ βελούδα καὶ σὲ μεταξωτά. Λαγνικὲς εἰκόνες στολίζαν τοὺς λευκοὺς τοίχους, σπαθιά, ντουφέκια ἀγωνιστῶν προγόνων καὶ τὸ κάδρο μιᾶς θλιμένης γυναίκας. Μπρὸς στὴ μεγάλη πόρτα μιὰν Ἀφροδίτη κ' ἓνας Ἐφηβὸς δείχνουν τώρα τὰ πλαστικά κορμιά τους. Ἐπάνω σὲ μιὰ μαρμάρινη πλάκα εἶνε χαραγμένη μὲ χρυσὰ γράμματα ἡ λέξι: ἔζησα.

Ποιὸς ποτὲ ἐπίστευε πὼς ἡ βίλλα τῆς ἡδονῆς, πού στὴν πόρτα τῆς ἀπογυμνώθηκεν ἡ ἀρετὴ, θὰ εἶνε τώρα τῶν ταπεινῶν τὸ στέγασμα; Τὸ ὀργιαστικὸ πλῆθος ἐπέρασεν ἀπὸ κεῖ μέσα πολυθόρυβα καὶ γιὰ νὰ συμπληρωθῇ ἡ καταστροφὴ ἔγινε στὸ τέλος τοῦ στρατιώτη ἡ κατοικία. Τίποτα δὲν ἀπόμεινε γι' ἀνάμνηση τοῦ Ἄρχοντα. Ἐφθασε ὡς ἐκεῖ λαχανιασμένος, κουρελιάρης, κνητωμένος, ἀκούμπησε στὰ ἀργυρόχρυσά κάγκελα γιὰ νὰ ξεκουράσῃ τὸ κορμί του, δρασκελισε μὲ συγκίνηση καὶ μάτια βουρκωμένα τὸ κατῶφλι τῆς ὀξώπορτας, σύρθηκε πρὸς τὴν μικρὴ λίμνη καὶ τὸ ρυτιδωμένο καὶ συχαμερὸ πρόσωπό του καθρεφτίστηκε στὸ ἀκάθαρτο καὶ μουχλιασμένο νερό. ὦ! μιὰ φορὰ ἐκεῖ μέσα τὰ χρυσόψαρα ἔπαιζαν ἐρωτικά σὲ δλοκάθαρα νερά.

Κάτω ἀπὸ τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀφροδίτης κοιμοῦνται μερικοὶ στρατιῶτες καὶ στοῦ Ἐφήβου τὰ χέρια ἔχουν κρεμάσει τὰ σπαθιά των. Στὴ μεγάλη αἴθουσα πού ἔδινε τὸ χορὸ τῶν ὀλόγυμων παρθένων ὁ Ἄρχοντας, οἱ στρατιῶτες καθαρίζουν τὰ ὄπλα τραγουδῶντας μονότονα, θλιβερά.

Στὴν αἴθουσα τώρα ὁ Ἄρχοντας ποθεῖ ν' ἀντικρύσῃ τις ὀλόγυμνες λαγνικὲς εἰκόνες, τὰ βελούδα καὶ τὰ μεταξωτά, μιὰ ἓνας ἄγριος ἀξίωματικός—ἀλλοίμονο—διέταξε τοὺς φρουροὺς νὰ διώξουν τὸ ζητιάνο ἀπὸ τὴν βίλλα...

Ὁρες νεκροῦ.

Προτοῦ ἀκόμα σηκωθῇ κανένα, χτυποῦσε τὸ κρεμαστὸ κουδοῦνι τῆς ὀξώπορτας. Ὁ γιατρὸς ποτὲ δὲν ἐρχόταν νύχτα νὰ κοιμηθῇ. Ἐμεινε στὰ καφενεῖα πού διανυκτερεύουν, διάβαζε ἢ κῦτταζε σιωπηλὸς τοὺς ξενύχτηδες, κ' ὅταν ἔφεγγε

καλά-καλά ξεκινούσε για τὸ σπίτι. Ἡ νοικοκυρὰ ἔλεγε πάντα πὼς ὁ γιατρός εἶνε μυστήριο. Ἀπὸ ποῦ ἦταν; Κανένας δὲν ἤξερε. Γιατί κοιμότανε ὡς τὸ μεσημέρι κι' ἀπόφευγε τὸ σπίτι τῆ νύχτα; Μυστήριο. Μιά νύχτα ὁ δημοσιογράφος, ὁ σύννοκός του, κατώρθωσε μὲ τὶς ἱστορίες, τ' ἀνέκδοτα καὶ τὴν ἐπιμονή του, νὰ τὸν φέρῃ γιὰ πρώτη φορά στὸ σπίτι. Μετὰ τὰ μεσάνυχτα ἄγρια μουγκριτὰ ἀκούστηκαν μέσα στὴν κάμαρα τοῦ γιατροῦ κι' ἕνα σπαραχτικώτατο—Βοήθεια—ἀναστάτωσε τὸ σπίτι.

Οἱ πόρτες ἀνοίξαν κι' ὁ χωροφύλακας ποῦ περπατοῦσε στὸ πεζοδρόμιο ἀρχίνησε νὰ σφυρίζει καὶ νὰ χτυπάει τὴν ὀξώπορτα. Ὁ δημοσιογράφος ἔτρεξε πρῶτος στὴν πόρτα τοῦ γιατροῦ, τὴν ἔσπρωξε μὲ βία καὶ βρέθηκε μπρὸς στὸν φίλο του, ποῦ ἐξακολουθοῦσε κατάγλωμος νὰ φωνάζῃ στὸν ὕπνο του. Ὅταν ὁ γιατρός ξύπνησε, εἶπε μὲ θυμὸ καὶ μὲ μανία:

— Γιατί νὰ μὲ φέρῃς ἐδῶ νύχτα; Ἦρθε μὲ τὸ σκελετωμένο σῶμα καὶ τὸ μάτι τὸ ἄγριο, μ' ἄρπαξε ἀπὸ τὸ λαιμὸ, μ' ἔσφιγγε δυνατὰ, δυνατὰ, δὲν μπορούσα νὰ ξεφύγω ἀπὸ τὰ κοκκαλιάρικα δάχτυλά του, τὰ βαρειά σὰν μολύβι. Εἶχα δυὸ χρόνια ν' ἀντικρύσω τὰ φλογισμένα μάτια καὶ τὶς αἱμάτωμένες του πληγές. Θέλω φῶς, φῶς, μονάχα φῶς...

Ντύθηκε μὲ βία, σὰν τρελλός, ἀνοίξε τὴν πόρτα, ἔσπρωξε τοὺς χωροφύλακες καὶ βρέθηκε στὸ στενὸ δρόμο. Δρασκελίσε τοὺς ἴσκιους τῶν στενόμακρων σπιτιῶν μὲ τρόμο, ἔφτασε σὰν ἀστραπὴ στὸ μεγάλο δρόμο ποῦ φωτιζόταν ἀπὸ τὸ φεγγάρι, ἀνήσχη γύρισε τὸ μάτι του παντοῦ καὶ μὲ βῆμα γρήγορο μπῆκε στὸ καφενεῖο κι' ἐκάθησε κοντὰ στὸν ὄμιλο τῶν χαροπαικτῶν.

Ἀπὸ τότε, κάθε πρωτὶ, πέντε χρόνια τώρα, ταχτικά τὴν ἴδια ὥρα, τὸ κρεμαστὸ κουδοῦνι τῆς ὀξώπορτας χτυπάει δυνατὰ καὶ μπαίνει ὁ γιατρός μὲ τὸ γλωμὸ πρόσωπο καὶ τὸ μυστήριο τῆς ζωῆς.

M. Ροδᾶς

Ὁ Πρωτομάστορας.

Θεωροῦμε ἐπίκαιρο τώρα ποῦ παίζεται ὁ «Πρωτομάστορας» τοῦ κ. Καζαντζάκη στὸ Δημοτικὸ νὰ δημοσιεύσουμε μερικὰ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν «Πρωτομάστορα» τοῦ κ. Σεφεριάδη, ἑνὸς ἀπὸ τοὺς καλυτέρους λογοτέχνες τῆς Σμύρνης. Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς στίχους αὐτοὺς πρωτοδημοσιεύθηκαν στὸ λογοτεχνικὸ περιοδικὸ «Νεότης» ποῦ ἐξέδιδεν ὁ κ. Ἐξαρχος στὴ Σμύρνη.

.....

Ἄπ' τὰ βουνὰ τ' ἀντικρυνὰ μὲ τὰ γιγάντια δάση
 Τοῦ κάκου πελεκήσαμε δεντροῦ, ποῦχανε φτάσει
 Ψηλὰ τὰστέρια νὰ φιλοῦν. Λὲς τᾶπιανε μιὰ ἀγάμια
 Καὶ στοῦ κυμάτου τὸ ἄγγισμα θριβοῦνταν σὰν καλάμια,
 Περνοῦν δυὸ χρόνια, δύσκολοι μηνάδες καὶ βδομάδες
 Μαζὶ οἱ πενήντα μάστοροι κ' οἱ ἑξήντα μαθητάδες.

.....

Στὴν κᾶφα τοῦ καλοκαιριοῦ στὸν πάγο τοῦ Γενάρη
 Τοῦ κάκου θὲν νὰ βάλουνε στὸν Ἄσπρο χαλινάρι.
 Τί δὲν πηχώνει τὸ μιστρί κι' ὁ ἀσβέστης κάπου ἀν' λυώνει
 Καθάριο γίνεται νερὸ σὰ νᾶταν ἀπὸ χιόνι.
 Οἱ μάστοροι ξαφνιαζόνται κ' οἱ μαθητάδες κλαῖνε
 Τοὺς τρώγει τὸ παράπονο κι' ἀθηβολοῦν καὶ λένε:
 Σὰν ποιὸ ὄρκο νὰ σοῦ κάνανε, ποιὰ νὰ σὲ δέσαν μάγια,
 Ποτάμι, καὶ ζηλιάρικα σὲ σφιχτοκλοῦνε πλάγια;
 Κι' ὁ τρίτος χρόνος ἀρχινᾷ καὶ τὸ γιοφύρι ἀκόμα
 Μιὰ σπιθαμὴ δὲ φαίνεται νὰ βγαίνει ἀπὸ τὸ χῶμα.

.....

Σείστηκε ἡ γῆς καὶ βόγγιξε τρεῖς ὥρες δρόμο πέρα
 Μὰ ἐκεῖ ποῦ περιμένανε πὼς ἀπ' τὴ μαύρη ξέρα
 Τοῦ Ἄσπροπόταμου τὸ νερὸ θὰ ξεχειλοῦσε,—ὦ φρίκη!

Ἐσὼν ρουφήχτρα ἀγόρταγη νάθειε ἀκέρια νίκη
Καὶ μ' ἓνα στόμα ὀρθάνοιχτο νὰ πρόσμενε ἀπὸ χάμο
Χάθηκε ὁ βράχος στὴ στιγμή καὶ χώνεψε στὸν ἄμμο.
— Καὶ τότε ;

— Πάλι τὰ νερὰ καθάρια, σμαραγδένια
Κι' ἀμίλητα κυλούσανε, σὺν πρῶτα δίχως ἔννοια.
— Κι' ὁ πρωτομάστορας ;

— Αὐτὸς στὴν ἄσπρη του φλοκάτα
Προύμτα τρεῖς μέρες κοίτουταν βουβὸς καὶ νησικάτα
Μὰ χθὲς τὴ νύχτα ἀφίνοντες τὸ τρίμερό του στῶμα
Πρὶ φέξη ἀκόμα ὁ αὐγερινὸς νὰ πάγη ἢ Πούλια γιῶμα,
Ἄναμεις στὶς λυγαριὲς καὶ μέσα ἀπὸ τὰ βάρια
Τραβᾶ ζητῶντας τᾶχιστα τοῦ γεφυριοῦ μουράγια,
Ποῦ μοιάζαν μὲ ριξήματα ποῦ ἀφίνει τὸ ἀποβόρι
Κοιμοῦνται οἱ ἐξήντα μαθητὲς κοιμοῦνται κ' οἱ μαστόροι

Θερινὸ νὰ τὸ ζηλεύουνε κ' οἱ ριζωμένοι βράχοι
Διπλὰ σκαριά, βάσες διπλές, διπλὰ θεμέλια θᾶχη
Κι' ἀσάλευτες γιὰ νὰ σταθοῦν κῶχες, γωνιὲς καὶ μέσες
Θὰ βρῆτε ἀμυγδαλόπετρες καὶ διαμαντένιες δέσες,
Γιὰ νὰ περνᾶνε ξέφοβα δῶθε καὶ κεῖ στὶς στραῖτες,
Διαβάτες, ξένοι, κοπελλιὲς, βοσκόπουλα ἢ χωριάτες
Ἦ καὶ στὶς χρυσοκάπουλες καὶ χρυσοσέλλες μούλες
Καβάλλα τὰ ρηγόπουλα καὶ οἱ ὠραῖες ρηγοπούλες
Θανάψετε πευκόδαδο μὲ τρισπερίσια φέγγη
Τᾶφεγγα μέρες νὰ γενοῦν κι' ὄλονυχτὶς νὰ φέγγη
Κι' ἂν εἶν' τὰ πεῦκα λιγοστὰ καὶ τὰ βουνά σας ἄδεια
Σκάψτε τὴ γῆς καὶ βγάλτε λαμπράδα ἀπ' τὰ σκοτάδια
Κι' ἂν εἶνε ἡ γῆ σας μητριὰ κ' ἔχει τὰ σπλάχνα ἰστειρα
Φουχτιάστε τὸ ἀστραπόφεγγο νὰ βγάλτε φῶς πλημμύρα !

Στέλιος Σεφεριάδης

Πεζὰ Τραγοῦδια.

Πολεμιστῆς

Σὲ εἶδα. Γέραςες. Πεσμένα, σκορπισμένα τ' ἄρματα, τσα-
λαπατημένη χάμου ἢ φορεσιά.

Καὶ ὁ πολεμιστῆς ἐσύ, μ' ὄρθιο, ἀδούλωτο τὸ κεφάλι ἀκ-
κουμπόντας στὸ στήθος κοίταζες γύρο καὶ καταφρονούσες τὴν
καταφρόνια,

Εἶγε ! Τέτια ἢ Ἄφτερη Νίκη.

Καὶ περνοῦσαν κάτω ἀπὸ τὸ λαβωμένο κορμί σου ταπεινὰ
τὰ ἐγκόσμια : ἢ μάνα μὲ τὸ δίσκο στὰ χέρια, ὁ φίλος νὰ κλεί-
σει τὸ παραθύρι—μὴν κρυώσεις.

Ἡρωικὸ σου τὸ μέτωπο, λογχισμὸς ἢ ματιά σου. Θριαμβι-
κὸς δίφρος τὸ κρεββάτι χάμου ποῦ κοιτόσουνε.

Καὶ ἡ Μούσα σου σταυρωμένη στὸν τοῖχο. Ἐνα πορταῖτο.
Σὺν ἀπὸ τρίσβαθο δάσος μαντικὴ Φηγὸ ἀηδονολαλοῦσε, πότε
τὸν παθιάρικο καῦμὸ τῆς γεννήτρας μάνας, πότε τὸν ἀπόκοσμο
ἔλεγο μᾶς Ποιήτρας.

Ἐγίνε λόγος καὶ εἶπες, ὅτι ἡ θεία Πρόνοια ...

Ἄκουγα.

Σταμάτησε τὴν ὥρα ἐκεῖνη καὶ τὸ ρολοῖ. Μεγάλος ἤλιος
βασίλευε σ' ἓνα νησάκι κόκκινο.

Καὶ στὸ βάθος δυὸ ἤσκιοι γλυστοκωνηγούνταν. Σὺν συν-
τρόφοι κάπιον πλάνου Ὀδυσῆα ποῦ σφάζανε τὰ βῶδια τοῦ
Ἐπερίωνα.

Οἱ νήπιοι !

Λάρα

Ἡλιόβγαλμα στὴ χώρα, σιμὰ στὰ χνῶτα τοῦ μισοζωϊσμέ-
νου κάμπου, ἀνεμισμένη μὲ τὸ μουντὸ πέπλο τῆς ἐρημιάς, τῆς
σιωπῆς τὸ βάθος, ζεῖ ὡς τώρα ἡ Λάρα.

Φυλομετρῶ τὸ βιβλίό τῆς ἱστορίας της πατώντας τὸ ἀμμου-
δένιο ὑφάδι τῆς ζωῆς της.

Σιωπῆ.

Ποδίσαν σ' ἀτέραμνα πλάτια τὰ τζιρίνια τῶν θαλασσομά-
χων κορσάρων, ποῦ ξεφορτώναν στὸ ἀπαλὸ περιγιάλι στίβες
τὴν ἀνθρώπινη σάρκα.

Καὶ τὰ πεῦκα σου τῶν δεντρῶν ποιητάδες, βουίσανε μιὰ
μέρα, πέρα κι' ἀπ' τὶς κορφές τοῦ Ταύρου, τὸν ἀπόβαθο ὕμνο,
ὅταν μέσα στῶν ἀλυσοδεμένων δούλων τὴ μάζα ἤσκίωνοντας
τὴν ἤβη μὲ τῶν μαλλιῶν της τὸ κωματιστὸ, κρουστὸ χρυσάφι

ἡ Ἄγῳ καθιστῆ πλάγι στὸ γλυφτὸ βωμὸ τῆς Περγαίας—πλάσμα πάνω στὴν πλαστικότητα—κοίταξε τῆς θάλασσας καὶ τῶν καρδιῶν τὰ πέλαγα γύρο.

Τώρα πιά στὸ ἔρημικὸ ξωκκλήσι βραχνιάζει ἡ φωνὴ τοῦ ἱερωμένου καὶ ἀπὸ τὸ πλαγινὸ ἀγίασμα λούνει τὴν ἁμαρτία εὐλαβικὰ ὁ παραλυμένος.

Μιά μέρα—τί πόνος—γύρισε ἀπ' τὰ ξένα ὁ Τραγουδιστῆς Σταυροφόρος.

Ἦρθε νὰ φιλήσει τὸ χῶμα ποὺ πατήσανε πόδια χωρὶς νὰ μείνει χάμου ἴχνος.

Καὶ εἶδε τὸν γλυφτὸ βωμὸ τῆς Περγαίας, ποὺ πλάγι καθισμένη ἡ Ἄγῳ, ἠσκιώνοντας τὴν ἦβη μὲ τὸ κυματιστό, κρουστό χρυσάφι τῶν μαλλιῶν τῆς εὐχούτανε στὸ χθόνιο Ἐρμῆ... καὶ ὅλο κοίταξε τῆς θάλασσας καὶ τῶν καρδιῶν γύρο τῆς τὰ πέλαγα.

Σουρούπωνε.

Περίγυρα ἡ ἀπέραντη ἀμμουδιά σὰν κλειψύδρα τοῦ ποιητικοῦ του πόνου καὶ μετροῦσε...

Φ. Εὐγένης.

.....

Βγῆκα ν' ἀπὸ τὶς ἐκκλησιῆς κι' ἀπὸ τοῦ κόσμου τάγια καὶ μέσ' στὰ κοιμητήρια κι' ἐβρόντηξα τὶς πόρτες τῶν τάφων ὅλων καὶ βουβὲς καὶ δὲ μ' ἀποκριθῆκαν....

Πάντα οἱ νεκροὶ κοιμόντανε στὴν ἔρημη ἠσυχία.

Καὶ πάω στοὺς μάγους τοὺς σοφοὺς καὶ στ' ἄδυστα τοῦ κόσμου· στὶς χίλιες βρύσες τράβηξα νερὸ νὰ ξεδιψάσω μ' ἀνίκητη εἶσαι ποὺ φωτιὰ στὰ μέσα κουφοβόσκες.

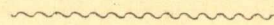
Καὶ τὶς καμπάνες ποὺ ψηλά, ψηλά βροντομαχάνε καὶ τὶς τρελλαίνει ἡ τρικυμιά καὶ τὶς μεθάει ἡ γαλήνη καὶ τὶς καμπάνες ἔβαλα νὰ μοῦ τὸ μολογήσουν μὲ τὶς ἐλπίδες τ' οὐρανοῦ τῆς κόλασης τὸ ἔλα.

Κ' εἶναι ἀμολόγητος ὁ ἦχος ποὺ μέσα στὴν κουφάλα κάτω ἀπὸ τ' ἄδειο καύκαλο βογγάει ἑνὸς πελάου.

Κι' οὔτε οἱ πανώριες θάλασσες καὶ μαγικοὶ καθρέφτες Δὲν ξέρουνε τὸ αἰώνιο πέλαγο τῆς ψυχῆς μου.

Ἄλεξᾶς

ΞΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Γιοβάν Ντουσιτς.

Ἡ μικρὴ Πριγκήπισα

Ἡ μικρὴ Πριγκήπισα μὲ τὰ μαλλιά, ποὺ εἶχαν τὸ χρῶμα τοῦ σεληνόφωτος, μὲ τὰ μάτια τὰ γαλανά, μὲ τὴ φωνούλα ποὺ εὐωδίαζε σὰν τὰ κίτρινα τριαντάφυλλα—ἡ μικρὴ πριγκήπισα ἔχει βαρεθῆ τὴ ζωὴ καὶ θλίβεται.

Πάνω στὰ εὐρύνχωρα μαρμάρινα μπαλκόνια ποὺ βλέπανε στὴ θάλασσα, πλάι στὰ μεγάλα βάζα, ποὺ μέσα τους ξεψιγοῦσαν ἦσυχά τὰ χρυσάνθεμα, ἡ πριγκηποπούλα ἔκλαιε κρυφὰ τὶς ὥρες τοῦ ἡλιοβασιλέματος. Μιὰν ἀόριστη, μιὰν ἀγνωστη νοσταλγία ἐκούραζε τὸ αἶμα καὶ τὸ σῶμά της, ποὺ ἦταν σὰν τὸ αἶμα καὶ τὸ σῶμα ἑνὸς κρίνου.

Τὶς ἔσπετὲς νύχτες, ὅταν ὁ αἰθέρας εἶναι γεμάτος ἀπὸ ἄστρινη σκόνη κ' ἐπάνω στοὺς παλαιούς τοίχους κοιμούνται τὰ σιωπηλὰ παγόνια κι' ὅταν ἀνοίγουν τὶς καρδιές τους τὰ λουλούδια, ἡ καρδιά τῆς πριγκηποπούλας ἀνοίγει κι' αὐτῆ. Νά, γιατί οἱ νύχτες ἦταν θλιμένες καὶ μελαγχολικές.

Καὶ τὴν ὥρα ποὺ ἀπέθανεν ἡ πριγκηποπούλα, ἀπέθανεν ἦσυχά κι' ἀθόρυβα, ὅπως ἀπέθαναν καὶ τὰ χρυσάνθεμά της, τότε ἐσήμαναν ψηλά ἀπὸ τὴν καθεδράλα οἱ παλαιὲς καμπάνες πολλὴν ὥρα. Οἱ φωνὲς τῶν ἦταν γαλήνιες καὶ μεγαλόπρεπες, σὰν τὶς φωνὲς τῶν ἱερέων, ποὺ εἶχαν πεθάνη πρὸ πολὺν καιρό...

Ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ σκύλος

Στὴν ἀρχὴ ἔβρεχε λίγο· μιὰ βροχούλα λεπτὴ, μελαγχολικὴ. Ἀπὸ ἓνα δρόμο ἀλπινικό, ἀπάνω ἀπὸ τὴ λίμνη, ἀνέβαινα τὸ βράδυ ἐκεῖνο τὸ βουνό. Σιγὰ-σιγὰ ἡ βροχὴ γινότανε πειὸ πυκνὴ, πειὸ μελαγχολικὴ, πειὸ ψυχρὴ καὶ ὁ δρόμος χανότανε μέσα σὲ μιὰν ἕγρη σκιὰ κι' ἓνα ἄορατο δάσος. Ἐμοιαζε τὸ δρόμο πού ὀδηγᾷ στὸν ἄλλον κόσμο.

Ξάφνου ἀκούσθηκε κάποιος θόρυβος. Πατημασιές. Σ' ἓνα κάρρο, πού χρησιμεύει νὰ μεταφέρουν τρόφιμα, ἦταν ζεμένοι ἓνας ἄνθρωπος κι' ἓνας σκύλος. Οὔτε ὁ ἓνας, οὔτε ὁ ἄλλος μὲ πῆραν εἶδηση πίσω τους, γιὰτὶ ἡ νύχτα ἦταν γεμάτη ἀπὸ θορύβους κι' αὐτοὶ κουρασμένοι κι' οἱ δύο τους. Δυὸ γραμμὲς ἄσπρου καπνοῦ ἔβγαιναν ἀπὸ τὰ στόματά τους, ἐνωούτανε ἔπειτα, ἀποτελοῦσαν μιὰ ὅσο ἀνέβαιναν, κι' ἐσυγχίζονταν μέσα στὴν ὀμίχλη.

Τὸ μικρὸ κάρρο προχωροῦσε μὲ κόπο. Ἐκεῖνοι ἀνέβαιναν σιωπηλοί, σκυφτοί, λαχανιασμένοι. Καθένας τους σκεφτότανε γιὰ λογαριασμό του, μεριμνοῦσε γιὰ τὸν ἑαυτό του κι' ἔσυρε τὸ δικό του μέρος τοῦ βάρους. Στὸ βάθος τῶν κοιλάδων ἔτρεχαν λεροὶ χεῖμαροι μ' ἓναν ἀπαίσιο κρότο.

Κ' ὅταν στὸ γύρισμα τοῦ ὀλοσκοτέινου δρόμου βυθίστηκαν κι' οἱ δύο μέσα στὴ σκιὰ δὲν διακρινότανε πειὰ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὸ σκύλο.

Ἡ δονή.

Ὁ οὐρανὸς εἶναι καθαρὸς κι' ἓνας ἀραχνένιος ἡσκιος κρεμιέται γύρω στὰ πράγματα. Κάπου μέσ' στὴ δεντροστοιχία ξεφυγᾷ ἡ τελευταία ἀχτίνα. Μιὰ μαρμάρινη Ἀφροδίτη, στέκει μονάχη στὸ μονοπάτι, ὀλόγυμνη, ντροπαλὴ, δίχως σινκόφυλλο. Στὴ νύχτα μέσα τὸ κορμί της θὰ λουστῇ μὲ τὰ μῦρα τῶν ρόδων καὶ μὲ τίς ὀκνὲς προσοσταλίδες. Τὸ σεληνόφως θάσημώσῃ τὸ μέτωπό της καὶ τὰ μαλλιά της θὰ ραντιστοῦν μὲ τὴν ἄχνα τοῦ μεσονυχτιοῦ.

Ὀλόγυμνη περιμένει. Ἡ ματιὰ της ὄλο πάθος καὶ ἰκεσία στηλώνεται πρὸς τὸν οὐρανό. Ὑποφέρει καὶ δέεται. Κ' ἐνῶ τὸ μάτι της λουσιμένο μὲ ἓνα δάκρυ δειλῆς ἐντροπῆς πλανιέται στὸν αἰθέρα, τὸ στῆθος της καὶ τὰλλα της μέλη τρέμουν ἀπὸ τὴν ἡδονὴ τὴν ἀόριστη.

Ἔτσι περνάει ἡ νύχτα, σιωπηλὴ καὶ μονότονη. Ἡ αὔρα σκορπᾷ τὴν ἀσημένια σκόνη τοῦ φεγγαριοῦ μέσα στὰ δάδια μονοπάτια. Ψηλὰ στὸν οὐρανὸ καὶ τὰ δέντρα βασιλεύει ἡσυχία καὶ κανένας δὲν νοιάζεται γι' αὐτὸν τὸν ἔρωτα τὸν φοβισμένο μέσα στὴν ἔρημη δεντροστοιχία...

Μαῦρο τραγοῦδι.

Ἐγινε τὸν καιρὸ πού ἦτανε ἡ πειὸ ὁμορφὴ καὶ θλιμμένη ἀπὸ τίς γυναῖκες τοῦ Ἐσχοριάλιου, τότε πού ἦταν οἱ μέρες μακρὲς μέσα στοὺς κήπους πού ζοῦσαν τὰ ἡλιοτρόπια, γεμάτα ἀπὸ μιὰ θλιμμένη νοσταλγία.

Ὅταν τὴν ἀνοιξὴ ξαναγύριζαν τὰ χελιδόνια μὲ τίς ἀσπρόμαυρες ὡσὰν τῶν κολόγραιων φορεσιές τους, τῆς ἔτραγουδοῦσαν μιὰ θλιβερὴ ἐπωδὸ τῆς θάλασσας.

Τῆς ἔτραγουδοῦσαν γιὰτὶ ἀγαποῦσαν τὸ παράξενο τραγοῦδι τους καὶ γιὰτὶ μέσα στὸ γαντοφορεμένο μαῦρο χέρι της τὰ ἔδινα νὰ ταιμποῦν σπόρους φερμένους ἀπὸ μακρινὰ νησιά γιὰ νὰ τὰ κἀνῃ νὰ τραγουδοῦν ὅλη τὴ μέρα τραγοῦδια θλιβερά.

Κι' ὅταν γιὰ τελευταία φορὰ, ἀσπροεντυμένη καὶ μὲ δυὸ μυρτολούλουδα ἀνάμεσα στὰ δάχτυλα ἐπήγαινε ν' ἀναπαυθῇ κάτω ἀπὸ μιὰ μαρμάρινη ἀσημένια πλάκα στὴ ρίζα ἐνὸς κυπαρισιοῦ πού ἄφινεν ἓνα μακρὸ καὶ μαῦρο ψίθυρο.

Τότε μονάχα θέλησε ν' ἀκούσῃ μιὰ χαρούμενη ἐπωδὸ, μιὰ μονάχα...

Μετ. Ἐξαρχ.

Κνουτ Χάμσουν

Ἡ φωνὴ τῆς ζωῆς

Ἀπὸ τὸ λιμάνι τῆς Κοπεγχάγης ξεκινᾷ ὁδὸς Βεσταβόλτ, λεωφόρος νέα κ' ἐρημική. Τὰ σπίτια εἶναι λιγοστά, τὰ φανάρια λιγότερα κ' οἱ διαβάτες ἀραιοί. Ἀκόμα καὶ τὸ καλοκαίρι δύσκολ' ἀποφασίζει κανένας νὰ βγεῖ στὸ μέρος αὐτὸ περίπατο. Στὴ λεωφόρο αὐτὴ πρὶν τρεῖς μέρες, μοῦ συνέβηκε κάτι, ποῦ ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς τὸ διηγηθῶ.

Μόλις ἐπρόφτασα νὰ κάνω δυὸ φορὲς τὴ βόλτα τῆς λεωφόρου, ὅταν ἀπὸ τ' ἀντικρυνὸ μέρος φάνηκε νᾶρχεται μιὰ κυρία. Ἐκτὸς ἀπὸ μᾶς κανένας ἄλλος δὲ φαινότανε. Τὰ φανάρια ἦταν ἀναμμένα, μὰ μὲς τὸ σκοτάδι δὲ μπόρεσα νὰ δαικρίνω τὸ πρόσωπό της. «Θᾶναι ἀπλούστατα κανένα παιδί τῆς νύχτας», σκέφτομαι καὶ περνῶ ἀπὸ κοντά της. Τελείωσεν ἡ λεωφόρος, ξαναγύρισα, ἡ κυρία γύρισε κ' ἐκεῖνη καὶ ξαναναμωθήκαμε. Σκέφτομαι: «αὐτὴ θὰ περιμένει κάποιον, ἄς δοῦμε ποιόν». Κι ἀκόμα μιὰ φορὰ περνῶ ἀπὸ κοντά της. Ὅταν ζυγώσαμε εἶπα. «Καλησπέρα. Μήπως περιμένετε κανένα;».

— Ὅχι! δηλαδὴ ναί. . . . περιμένο.

— Καὶ δὲ μπορῶ νὰ σᾶς κάνω συντροφιά, ὡς ποῦ νᾶρθει αὐτὸς ποῦ περιμένετε;

— Μάλιστα, μπορεῖτε. Εὐχαρίστως. Ἀλήθεια δὲν περιμένο κανένα, ἦρθα ἐδῶ πέρα νὰ περιπατήσω, γιὰτ' εἶναι τόσο ἥσυχα!

Προχωρήσαμε ὁ ἕνας πλάι στὸν ἄλλο κι ἀρχίσαμε νὰ μιλάμε γιὰ τιποτένια πράματα. Τῆς πρόσφερα τὸ μπράτσο μου.

— Ἄ! Ὅχι! ἀπήνησε κουνῶντας τὸ κεφάλι.

Ἄρχισα νὰ στενοχωροῦμαι. Στὸ σκοτάδι δὲ μποροῦσα νὰ διακρίνω τὸ πρόσωπό της. Ἄναψα ἓνα σπύρτο καὶ προσπαθοῦσα νὰ ρίξω τὸ φῶς στὸ πρόσωπό της τὴ στιγμὴ ποῦ ἔκανα πῶς κῦτταξα τὸ ρολοῖ μου.

— Ἐννιάμιση. Ναί. Ἐννιάμιση — εἶπα.

Ἐκεῖνη ἀνατρίχιασε. Ἐγὼ βρῆκα τότε ἀφορμὴ νὰ τὴ ρωτήσω.

— Κρούσατε; μήπως θέλετε νὰ μποῦμε πουθενά, νὰ πιοῦμε τίποτε, στὸ Τιβὸλ ἔξαφνα, ἢ στὸ Ἐθνικό;

— Ὅχι. Γιὰ τὴν ὥρα δὲ μοῦ ἐπιτρέπεται πουθενά νὰ πάω, ἀποκρίθηκε ἐκεῖνη.

Καὶ τότε μόνο πρόσεξα πὼς φοροῦσε βαρὺ πένθος. Ζήτησα συγγνώμη καὶ δικαιολογήθηκα πὼς ἦταν σκοτάδι. Ὁ τρόπος ποῦ δέχτηκε τὰ λόγια μου αὐτά, μ' ἔπεισε τέλεια πὼς αὐτὴ δὲν ἦταν ἀπὸ τὴς συνηθεισμένες γυναῖκες τῆς νύχτας.

— Πιαστήτε ἀπὸ τὸ χέρι μου — τῆς εἶπα πάλι — θὰ ζεσταθῆτε. Μ' ἔπιασε ἀπὸ τὸ μπράτσο μου. Φέραμε κάμποσες βόλτες ἀπάνου καὶ κάτω. Μὲ παρακαλοῦσε νὰ κνττάξω τὸ ρολοῖ.

— Πλησιάζει ἔντεκα — εἶπα — ποῦ κάθεστε;

— Στὴν παλιὰ Βασιλικὴ ὁδό.

Τὴν ἐσταμάτησα:

— Μπορῶ νὰ σᾶς συνοδέψω ὡς τὸ σπίτι;

— Ὅχι! Αὐτὸ δὲ γίνεται — μοῦ ἀπάντησε. — Ὅχι! δὲ γίνεται. Σεῖς κάθεστε στὴν ὁδὸ Βρεδ;

— Ποῦ τὸ ξέρετε; ρώτησα μ' ἀπορία.

— Ἐέρω ποιὸς εἶστε, μοῦ ἀπάντησεν ἐκεῖνη.

Σιωπῆ. Προχωροῦσαμε χειροπιασμένοι καὶ στρίψαμε στοὺς φωτισμένους δρόμους. Ἐκεῖνη περπατοῦσε γρήγορα, τὸ μακρὸ πένθος ἀνεμιζότανε. Εἶπε:

— Παρακαλῶ, πάμε γρηγορότερα.

Μπροστὰ σὲ μιὰν ὀξώτορτα τῆς παλιᾶς Βασιλικῆς ὁδοῦ ἐκεῖνη γύρισε, σὰ νᾶθελε νὰ μ' εὐχαριστήσῃ γιὰτὴ τὴ συνόδεψα. Ἄργα-ἀργὰ μπῆκε στρέφοντας τὸ πρόσωπό της σὲ μένα. Ἐγὼ μόλις κράτησ' ἀνοιχτὴ τὴν πόρτα μὲ τὸν ὤμό μου καὶ μπῆκα τὸ κατόπι της.

Ἐκεῖνη ἄρπαξε τὸ χέρι μου. Δὲν εἶπαμε οὔτε λέξη. Ἄνεβῆκαμε στὸ τρίτο πάτωμα καὶ σταματήσαμε. Ἐκεῖν' ἡ ἴδια ἀνοιξε μιὰ πόρτα, ἀνοιξε μιὰν ἀκόμα καὶ μ' ἔσυρεν ἀπὸ τὸ χέρι μέσα. Μπήκαμε στὸ δωμάτιο· ἀκουγότανε τὸ τικ-τάκ τοῦ ρολοιοῦ. Ἡ κυρία σταμάτησε γιὰ μιὰ στιγμὴ στὴν πόρτα, ξάφνου μ' ἀγκάλιασε καὶ μὲ φίλησε θερμὰ, σπαραχριστὰ στὰ χεῖλη. Ἄκριβῶς στὰ χεῖλη.

— Καθῆστε, μοῦ εἶπε. Ὅρίστε στὸν καναπέ. Ἐγὼ θ' ἀνάψω τὸ φῶς.

Καὶ τὸ ἀναψε.

Κυττοῦσα σαστισμένα καὶ μὲ περιέργεια γύρω μου. Ἦταν μεγάλο, ὁμορφοσυγυρισμένο δωμάτιο ἀπὸ τὴν ἀνοιχτὴ πόρτα φαίνονταν ἄλλη πόρτα. Δὲ μποροῦσα νὰ καταλάβω τί πλᾶσμα ἦταν αὐτὴ, ποῦ τόσο παράξενα γνωρίστηκα μαζί της. Εἶπα·

— Τί ὁμορφα εἶν' ἐδῶ! Μένειτ' ἐδῶ;

— Ναί. Εἶνε δικό μας σπίτι, ἀπάντησε.

— Δικό σας σπίτι; Ζήτε μὲ τοὺς γονεῖς σας;

Ἐκείνη χαμογέλασε καὶ εἶπε·

— Ὅχι, ὄχι. Εἶμαι ἀπὸ καιρὸ παντρεμένη. Νὰ, θὰ ἴδητε.

Ἐβγαλε τὸ καπέλλο μὲ τὸ πένθος.

— Ἐ, κυττάχτε!

Κι' ἔξαφνα μ' ἀσυγκράτητο πάθος μ' ἀγκάλιασε.

Μεγάλο, ἄμυαλο παιδί. Ἦταν 22—23 χρονῶ. Στὸ δεξί της χέρι φοροῦσε βέρα καὶ ἴσως πραγματικά νὰ ἦταν παντρεμένη. Ὅμορφη; Ὅχι. Εἶχεν ἀρκετὲς πρέκνες καὶ φρύδια σχεδὸν καθόλου. Μὰ ὅλη της ἡ ὑπαρξὴ φανέρωνε μιὰ ζωὴ φουρτουνιασμένη. Τὸ στόμα της ἦταν ὁμορφο. Ἦθελα νὰ τὴ ρωτήσω πῶς τὴ λένε, ποῦ εἶνε ὁ ἄντρας της, μιὰ κ' ἦταν παντρεμένη, ἦθελα νὰ μάθω τίνος εἶνε τὸ σπίτι. Μὰ ἐκείνη σφιχτὰ κολνοῦσε πάνω μου καὶ μόλις ἀνοίγα τὸ στόμα μου μ' ἐμπόδιζε νὰ ρωτῶ.

— Μὲ λένε Ἐλλεν, εἶπεν ἐκείνη. Θέλετε νὰ τσιμπήσουμε κάτι; Δὲν πειράζει ἐγὼ μπορῶ νὰ χτυπήσω τὸ κουδοῦνι· μόνο στὸ μεταξὺ σεῖς πρέπει νὰ πᾶτε στὴν κρεββατοκάμαρα.

Ἐγὼ μπῆκα στὴν κρεββατοκάμαρα. Ἡ λάμπα ἀπὸ τᾶλλο δωμάτιο θαμπὰ τὴ φώτιζε. Ἦταν στημένα δυὸ κρεββάτια.

Ἡ Ἐλλεν χτύπησε τὸ κουδοῦνι καὶ παρήγγειλε νὰ φέρουν κρασί. Κατάλαβα πῶς ἡ δούλα ἔβαλε τὸ κρασί πάνω στὸ τραπέζι κ' ἔφυγε. Ἀμέσως ἡ Ἐλλεν ἦρθε στὴν κρεββατοκάμαρα. Στάθηκε στὴν πόρτα. Ἐγὼ ἔκαμα ἓνα βῆμα πρὸς τὸ μέρος της, ἐκείνη ξεφώνησε καὶ τὴν ἴδια στιγμὴ χύμηξεν ἀπάνω μου.

Ἦταν ξύπνησα τὸ πρωτὶ ἄρχιζε νὰ φέγγη, τὸ φῶς ἔμπαινε ἀπὸ τὶς γρίλλες. Ἡ Ἐλλεν ξύπνησε κι' αὐτὴ. Λιγωμένα ἀναστέναξε καὶ μοῦ χαμογέλασε. Τὰ μπράτσα της ἦταν ἄσπρα καὶ βελουδένια. Τὰ στήθη της φιλντισένια. Ἐγὼ τῆς ἐψιθύρισα κάτι, μὰ ἐκείνη μὲ τὰ χεῖλιά της μοῦ ἔκλεισε τὸ στόμα, μὲ μιὰ βουβὴ τρυφερότη. Ἄρχισε πὰ νὰ φέγγη πὺ πολὺ. Ὑστερ' ἀπὸ δυὸ

ῥορες ἦμονν στὸ πόδι, ἡ Ἐλλεν κι' αὐτὴ σηκώθηκε, φόρεσε τὰ μποτινάκια της καὶ κούμπωνε τὸ φόρεμά της.

Τότε δοκίμασα ἐκεῖνο, ποῦ ὡς τὰ σήμερα μὲ πλακώνει σὰν τρομερὸς βραχνᾶς.

Στέκω μπροστὰ στὸ λαβομάνο, ἡ Ἐλλεν πῆγε γιὰ κάτι στὸ διπλανὸ δωμάτιο. Στρέφω καὶ κυττῶ στὸ ἀνοιγμα τῆς πόρτας. Ἐρχεται κρῦο ἀπὸ τ' ἀνοιχτὰ παράθυρα καὶ στὴ μέση τῆς κάμαρας, πάνω σ'ένα μακρὸν τραπέζι κοιτάται ἓνας νεκρὸς. Νεκρὸς στὴν κάσα μέσα, ἀσπρομάλλης γέρος. Τ' ἀδύνατα γόνατα ξεπετιοῦνται κάτ' ἀπὸ τὸ σάβανο. Οἱ γρόνθοι σφιγμένοι σπασμωδικὰ καὶ τὸ πρόσωπο ἀκατανίκητα τρομερό. Ὅλ' αὐτὰ τὰ βλέπω μέσ' στῆς ἡμέρας τὸ λαμπρὸ φῶς. Γυρίζω ἀπὸ τὴν ἄλλη τὸ πρόσωπό μου καὶ σωπαίνω. Ἡ Ἐλλεν κι' αὐτὴ ντύθηκε, ἦθελε νὰ μὲ ξεβγάλει ὡς τὴν ὀξώπορτα, ἐγὼ δὲν ἀνήθηκα καὶ δὲν τῆς εἶπα οὔτε λέξη. Ἀμα κατεβήκαμε αὐτὴ τραβήχθηκε στὸν τοῖχο, γιὰ νὰ μὴ φαίνεται' ἀπ' ἔξω καὶ μοῦ ψιθύρισεν:

— Ὁρεβουάρ.

— Αὔριο; — ρώτησα ἐγὼ τρεμουλιαστά.

— Ὅχι! Ὅχι αὔριο.

— Γιατί;

— Σὸπ' ἀγάπη μου, πρέπει νὰ πάω αὔριο σὲ κηδεῖα, πέθανε κάποιος συγγενῆς μου. Ἐ! νά, τώρα τὰ ξέρεις ὅλα.

— Τότε λοιπὸν μεθαὔριο;

— Μάλιστα, μεθαὔριο. Θὰ σὲ περιμένω ἐδῶ, στὴν ὀξώπορτα. Σὲ χαιρετῶ.

Ἐφυγα.

Ποιὰ εἶν' αὐτὴ; καὶ ποιὸς ὁ μακαρίτης; Πῶς ἔσφιγγε τοὺς γρόνθους του! σὲ τί φριχτὸ μορφασμὸ παγώσαν οἱ γωνιὲς τοῦ στόματος! Μεθαὔριο θὰ μὲ περιμένει; Νὰ πάω, ἢ ὄχι;

Τραβάω ἴσια στὸ καφενεῖο Μπέρνικα, ζητῶ τὸν ὀδηγὸ, βρίσκω τὴν παλιὰ Βασιλικὴ ὁδὸ καὶ μαθαίνω πῶς ὀνομάζεται ἡ Ἐλλεν. Ἐκείνη τὴ στιγμὴ μοῦ φέρουν τὴν πρωϊνὴ ἐφημερίδα, τὴν ἀρπάζω, καὶ κυττάζω στὶς νεκρολογίες. Ναί, ἐδῶ εἶναι καὶ ἡ δική της ἡ ἀγγελία μὲ χοντρὰ γράμματα.

«Χθὲς κατόπιν μακρᾶς νόσου ἀπέθανε ὁ σύζυγός μου, πενήντηντρια τριῶν ἐτῶν.»

Κάθομαι καὶ σκέπτομαι πολλὴν ὥρα·

Ζοῦνε μαζί ἄντρας καὶ γυναῖκα, ἐκείνη τριάντα χρόνια νεώ-

τερή του, εκείνος ἀρρωσταίει χρόνια πολλά και στο τέλος πεθαίνει. Ἡ χήρα ξανάσανε.

Ἡ Ζωή—τρελλή, μαγευτική ζωή—τῆς φωνάζει κ' ἐκείνη ὑπάκουνα ἀπαντάει σ' αὐτὴ τὴ φωνή. Τὴν ἴδια βραδιά πάει στὸ Βεσταβόλτ.

Ἐλλεν, Ἐλλεν, μεθαύριο !!

*Ἡ μετάφρασις ἔμνην ἀπὸ ρωσσικὸ κείμενο.
Τὴν ἔκαμεν ἑλληνομαθῆς Ρῶσσος μὲ συνεργασίαν τοῦ κ. Κ. Παπαλεξάνδρου, πού τὴν ἐφιλοτέχνησε.*

Valère Bernard

Κένταυρος καὶ Φαῦνος

(Πάνω σ' ἓνα σχεδιάσμα τοῦ Ροντέν)

Κένταυρος

Ἐξοχάρη μου ἀδερφε καὶ τῶν δασῶνε κάτοικε !

Κατσικοπόδαρε, ἔλα ! ἀδερφικά

στο στήθος νὰ σὲ σφίξω.

Ἐγύρισα τὸν κόσμον, ἀπὸ ἀγέρα καθαρὸν ἐμέθυσα.

Ἡ δύναμή μου μέστωσεν ἀπὸ τῆς φύσης ὅλους τοὺς χυμοὺς

καὶ τ' ἄγριά μου πάθη κορεσθήκανε,

μὰ μὴ μονάχα ἀνησυχιά μὲ βασανίζει ἀνείπωτη !

Καὶ σένα, ἀδερφι, δὲ βασάνισαν ποτὲς ὄνειρατα παράξενα ;

Φαῦνος

Σφίξε με στὶς ἀγκάλες σου, ὦ Κένταυρε !

νὰ μὲ ζεστάνουν τὰ λαγόνια σου.

Ἄπὸ τασένα ἐγὼ τραβῶ τὸ θάρρος γιὰ νὰ ζήσω,

ναίσκε, τὸ θάρρος γιὰ νὰ ζήσω.

Ἡ φύση μου ἢ χτηνώδινη βαραίνει με !

ᾠ ! κ' ἐγὼ νάχα πόδια τέσσαρα γλήγορα σὰν τὴν ἀστραπή !

Ἄπὸ τῶν δένδρων κάτω τὰ φυλλώματα,

στῶν βράχων πάνω τὶς κορφές

τὰ πάθη μου ὅπως καὶ σὺ λεύτερα νὰ τὰ κόρεζα,

κ' ὡς τόσο...ὡς τόσο... Θάθελα, πῶς νὰ στο εἰπῶ,

στὶς ὥρες τοῦ μουχρώματος μέσ' στὸν ἀγέρα νὰ σκορπίσω,

ν' ἀφανιστῶ κ' ἀπὸ τὸν ἴδιο θάθελα ν' ἀμοληθῶ ἐαυτό μου.

Τᾶστρα μὲ κάνουν νὰ ὄνειροπολῶ καὶ μὲ τραβᾶν... καὶ μὲ τρα-

[βᾶν παράξενα....

Κένταυρος

Παράξενο, κατσικοπόδαρε, στὰ σύνορα ἐνὸς κόσμου

πλανιέμαστε κ' οἱ δύο. Ἡ σκέψη μας ἀδιάκοπα

πὸ μακριά, πὸ μακριά πιγαίνει κάτι μέσα μας

Θὲ νάλεγε πὸς εἶναι καὶ τὸν πόθο αὐτὸν ἀυξάνει...

ᾠρίζω ἐγὼ τὴ γῆ καὶ τὴ διαβαίνω θαρρετὰ ἀπ' ὅλες τὶς μεριές,

μὰ ὁ Ἄθέρας ! τὸ γαλάζιο τοῦρανοῦ ! τὰ βάθη τοῦ ἀγέρα !

Ἄ ! καὶ νάχα φτερά ! φτερά ! φτερά !

Φαῦνος

Ἄκουσε, ὦ Κένταυρε,

Νειρεύομαι τόσες φορὲς ἀπ' τὸ πεσί μου νάβγω

Ἐλεύθερος νὰ γένω, ἀδώρητος σὰ μὴ καθάρια σκέψη...

Κένταυρος

Κατσικοπόδαρε, ἄς προσέχουμε !

Γεμάτα εἶναι τὰ σκότη παγιδέματα !

κ' ὠραία τόσο εἶναι ἡ ζωὴ ! Ἄς ἀγαποῦμε, ἄς παλεύουμε κ'

[ἄς ζήσουμε

τὴν ὁμορφὴν ζωὴν μας, ὅπως εἴμαστε μισοὶ ζὰ καὶ μισοὶ θεοί.

Καὶ τόνα τᾶλλο βλέποντας κατὰματα,

τὰ μυθικὰ τὰ δύο ὄντα

ἀγκαλιαστήκανε

Μεταφερισμένο ἀπὸ τὸ φελιμπριζ

Θ. Ἐξαρχος

Τὰ «Φύλλα»

Τὸ ἀναφέρομε ἀρχή—ἀρχή, ἔτσι γιὰ νὰ μείνη στὰ χρονικὰ τῆς λογοτεχνίας.— Ἡ ἔκδοσις τῶν «Φύλλων» ἀπεφασίσθη ὅλως διόλου ἐξαφνικά, μέσα σ' ἓνα μονάχα βράδυ, στὰ.. «Βουστάσια». Ἀφορμὴ ἔγινε ὁ κάποιος φιλολογικὸς ὄργανος ἢ σωστότερα ὁ ὄργανος τῶν φιλολογούντων ποῦ φάνηκε τοὺς τελευταίους αὐτοὺς μῆνας. Ἴσως νὰ εἶναι φαινομενικὸς, ψεύτικος. Ὅπωςδήποτε τὸ ἐνδιαφέρον ποῦ δείχνει τώρα τελευταῖα ὁ κόσμος στὴ φιλολογία εἶναι ἀρκετὰ ἀξιοπαρατήρητο. Θέλω νὰ πῶ ὅτι ὅσοι κινεοῦνται εἰς τοὺς κύκλους τῆς ἀν δὲν εἶναι ἀκόμη ἢ πλ εἰσιν ὁ τῆς, δὲν εἶναι ὅμως πειὰ ὅπως ἄλλη φορὰ καὶ ἡ μειονότης. Ὅταν βρισκῶνται πεντακόσιοι Ἕλληνες καὶ δὲν ἀγοράζουν λόγου χάρι τοὺς «Ληστὰς τοῦ Δήλεσι» ἢ τὴν «Κασιανὴν» ἀλλὰ τὴ «Σαλώμη» τοῦ Ὄσκαρ Οὐάιλντ ἢ τὴν «Τρισεύγενη» τοῦ Παλαμᾶ, μὰ τὴν ἀλήθεια, πρέπει ν' ἀρχίζουμε νὰ μὴν ἀπελπίζομεθα.

Ἄν ἡ κατάστασις αὐτὴ ἐδημιούργησε τὰ «Φύλλα»—ἐκδοτικὴν ἑταιρίαν, ἐμπορικὴν δηλαδὴ ἐπιχείρησιν, ἔγινεν ὅμως αἰτία νὰ δημιουργήσῃ καὶ τὰ «Φύλλα»—Περιοδικὸν λογοτεχνικόν, ἐπειδὴ ἡ ἑταῖροι δὲν ἔτυχε εὐτυχῶς νὰ εἶναι μόνον ἔμποροι.

Καὶ ἔχει μεγάλη σημασία ἡ ἔκδοσις λογοτεχνικοῦ περιοδικοῦ ποῦ νὰ στηρίζεται ἐπάνω σὲ χρηματικὰ κεφάλαια, γιὰτι ξέρομε ὅλοι μας ποῦ καταντοῦν παρόμοιες εὐγενικὲς προσπάθειες. Μὴ δὲν θυμᾶσθε τὸν «Διόνυσον»—τὸ καλύτερον ἑλληνικὸν λογοτεχνικὸν περιοδικὸν—τοῦ μακαρίτη Καμπύση καὶ τοῦ Μποῆμ καὶ τὴν «Τέχνη» ὕστερα τοῦ Χατζόπουλου; Πόσο ζήσανε;

Ὅσο ὅμως ξαφνικὴ καὶ πρόχειρη πολὺ (ὅπως φαίνεται δὲ καὶ ἀπὸ τὴν ὕλη, ποῦ δὲν εἶναι, ὅπως τὴ θέλαμε, γιὰτι δὲν πρόφθασε νὰ συγκεντρωθῇ ὅ,τι εἶχαμε ὑπόψη μας) καὶ ἂν ἦταν ἢ ἐμφάνισις τῶν «Φύλλων», δὲν ἦταν μολαταῦτα καὶ ὅλως διόλου τυχαία. Ρίξαμε πολλὰς φορὰς κάτω τὴν ἰδέαν νὰ δουλέψουμε γιὰ τὴ λογοτεχνία, τὴ συζητήσαμε, τὴ μελετήσαμε κι' ὁ πόθος γιὰ κάποια λογοτεχνικὴ ἔκδοσις εἶχεν ὀριμάσῃ πειὰ μέσα μας.

Πρὸς τὸ παρὸν δὲ βγαίνουμε μὲ προγράμματα ἐπαναστατικά. Δὲν ὑποσχόμεθα οὔτε νέας σχολὰς, οὔτε νέα δόγματα. Τώρα στὴν ἀρχὴ θὰ ἀποβλέψουμε στὴ συγκέντρωσιν ὅσο τὸ δυνατόν ἐκλεκτοῦ ὕλικου γιὰ νὰ σχηματίσουμε μάζαν ἰκανὴν ν' ἀνοίξῃ καινούργιους δρόμους στὴ σκέψιν καὶ στὴν τέχνην.

Σημειώσετε πὼς μὲν αὐτὰ ἔχουμε ἀπὸ τώρα στοιχεῖα στὸ περιοδικὸν μας ἀρκετὰ δυνατὰ ποῦ νὰ μὴ μᾶς ἀπελπίζουν. Ἐξάφνα τὴν «Φάλαγγα τῶν Λεσβίων» λογοτεχνῶν κι' ἄλλους συνεργάτας ποῦ δὲν εἶναι ἀπὸ ἐκείνους, ποῦ ἀγαποῦν τὸ γλυκὸν ἡρεμισμὸν...

Κάτι ὅμως ἐπιβάλλεται νὰ πῶ ἀπὸ τώρα γιὰ τὰς ἰδέας ποῦ ἔχομε στὴ γλώσσα. Ἐπειδὴ ἡ γλώσσα εἶναι δεμένη τόσο σφιχτὰ μὲ τὴ λογοτεχνία κ' ἐπειδὴ δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ λογοτεχνία χωρὶς δημοτικισμὸν δὲν μποροῦμε νὰ μὴν ἀνήκωμε στὸν τελευταῖον. Εἴμεθα δημοτικισταὶ χωρὶς ὅμως νὰ ἀναγνωρίζουμε τὸ σύστημα τοῦ Ψυχάρη. Ἡ τέχνη ἀπαιτεῖ γλώσσα ὄχι μουσοιδίαν, ὄχι μὲ στερεότυπα καλοῦπια, ἀλύγιστη, φασκιωμένη. Τίποτε ἄλλο. Στὰ «Φύλλα» κυλοῦμε ὅλους τοὺς ἐκλεκτοὺς νὰ μᾶς δώσουν τὸ χέρι γιὰ νὰ φτάσουμε νὰ δοῦμε, ὅσο πειὸ γρήγορα, τοὺς καρπούς των.

Θ. Ἐξαρχος

Γιοβάν Ντουσίτς

Δὲν παρακολογήσαμε τὴν νεοσερβικὴν λογοτεχνία καὶ δὲν ξέρομε ἂν ὑπάρξῃ ἀνώτερος ἀπὸ τὸν κύριον Γιοβάν Ντουσίτς, τὸν πρῶτον γραμματέαν τῆς ἐνταῦθα σερβικῆς πρεσβείας, σέρβος ποιητής. Ἄλλ' ἀνεξαρτήτως τούτου τὸ τάλαντον τοῦ κυρίου Ντουσίτς δὲν μᾶς φαίνεται τυχαῖον. Οἱ πρόξες του ἔχουν ἓνα εὐγενικώτατον λυρισμὸν, ἢ δὲ ἀρχιτεκτονικὴ τῆς

φόρμας των πάρα πολύ συμμετρική κι' ανάλογος πρὸς τὴ θέση.
Ἀπὸ τὴς πρόξες ποὺ δημοσιεύουμε φαίνεται μᾶλλον εὐρωπαϊὸς
παρὰ σέρβος, μολαταῦτα ἔχει γράψει στίχους μὲ ζωηρότατο τὸ
χρῶμα τῆς πατρίδος του. Εἰς τὰς παρομοιώσεις τῶν φυσικῶν πρὸ
πάντων εἰκόνων εἶνε θαυμάσιος. Αὐτὸ εἶνε ἀπὸ τὰ δυνατότερα
του γνωρίσματα.

Τὸν κ. Ντοσιτς τὰ «Φύλλα» θὰ γνωρίσουν προσεχῶς καλύ-
τερα εἰς τοὺς φιλολογικοὺς κύκλους μας καὶ τότε θὰ γράψουν
πλατύτερα.

«Ὅταν τὸ αἷμα βράζει».

Ὁ συνεργάτης μας κ. Δημοσθένης Βουτυρᾶς ἐτελείωσε νέα
νου βέλα: «Ὅταν τὸ αἷμα βράζει», τὸ τρίτο ἴσως ἀδελφί τοῦ
«Λαγκᾶ» καὶ τῶν «Ἀλανιάρηδων». Σὲ μερικοὺς δικούς μας,
ποὺ τὸ διάβασεν ὁ διηγηματογράφος, ἔκαμε ἐξαιρετικὴ ἐντύπω-
ση γιὰ τὴ βαθειὰ του ψυχολογία. Καὶ ὁ ἴδιος ὁ συγγραφεὺς τὸ
θεωρεῖ τὸ πῦρ δυνατὸ ἀπὸ ὅσα ἔχει γράψῃ ἕως σήμερα.

Τὸ «Ὅταν τὸ αἷμα βράζει» εἶνε διακόσια σχεδὸν χειρόγρα-
φα, θ' ἀρχίσῃ δὲ νὰ δημοσιεῖται στὰ «Φύλλα» ἀπὸ τὸν ἐρχό-
μενο ἀριθμὸ.

Μελλοντισμοί.

Ἄξιζει νὰ τὸ ἀναφέρωμεν.

Στὴς «ἀκουαρέλλες» τοῦ Φιλύρα ποὺ δημοσιεύομεν ζω-
γραφίεται τὸ τραμβάϊ εἰς ὠραιότατον μελλοντιστικὸν στίχον·

Σὺν φωτισμένῳ μεταίωρῳ πάει τὸ τραμβάϊ.

Εἶνε ἀδύνατον ἄλλος Ἕλλην ποιητῆς νὰ ἔχῃ ἀναφέρει
ποτὲ ἕως τώρα εἰς στίχους του ὄχι τραμβάϊ μὰ οὔτε σιδηρό-
δρομο.

Χρῆζομεν λοιπὸν τὸν Φιλύραν ὡς τὸν πρῶτον Ἕλληνα...
φουτουρίσταν ποιητὴν!

— Τὰ «Φύλλα» ἀπὸ τὸν δεῦτερο ἀριθμὸν θὰ παρακο-
λουθοῦν τὴ ξένη λογοτεχνικὴ κίνηση.

— Τὰ «Φύλλα» ἀπὸ τὸν δεῦτερο ἀριθμὸν ποὺ θὰ κυκλοφορήσῃ
στὴς 15 Ἀπριλίου, θὰ γίνουν δεκαπενθήμερο περιοδικό.

“ΦΥΛΛΑ,,

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΣΕΙΡΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΕΙΣ

ΤΟΜΟΥΣ ΚΟΜΨΟΥΣ ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΗΜΕΝΟΥΣ

ΜΕ ΤΙΜΑΣ ΔΑΪΚΑΣ

ΤΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ

ΤΗΣ ΞΕΝΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

Μεταφράσεις ἐπιμελημέναι

Ὁ τίτλος τοῦ διηγήματος τοῦ κ. Βουτυρᾶ
ἐτυπώθη λάθος: *Τὰ θεῖα σου τὰ λόγια ἀντὶ
Τὰ λόγια σου τὰ θεῖα...*

Ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις τῶν «Ρυθμῶν» λυρικῶν
τραγουδιῶν τοῦ κ. Γ. Ἀργυροπούλου. Ὁ τόμος
θὰ πωλῆται δρ. 2.

ADAMANTIOS D. PARADIMAS
JOURNALISTE - ECRIVAIN
8, RUE DE RAZICOTSIKA
ATHÈNES (407)

ΔΡΑΧΜΗ 1

Λίαν προσεχῶς

    Θὰ κυκλοφορήσῃ

Τὸ πρῶτον βιβλίον

Τῆς πρώτης σειρᾶς τῶν ἐκδόσεών μας

Μὲ τὸν

ΓΚΥ ΝΤΕ ΜΩΠΑΣΑΝ